

Det handler også om demokrati

Af Finn Brunse

Der har hen over sommerperioden været talt og skrevet en del om de kommunale strukturer. Også om perspektivet for Tommerup. Mange spørgsmål har været stillet. Er kommunerne store nok til at løse deres opgaver godt nok? Er amtskommunerne overflødige? Er opgaverne fordelt på den mest hensigtsmæssige måde mellem stat, amter og kommuner? Spørgsmålene har været mange og svarene stort set i samme antal.

Den kommunale hverdag og udfordringerne tilsagde de langlandske kommuner samt kommuner og amt på Bornholm seriøst at gå ind i overvejelser om deres muligheder for på længere sigt at løse de stillede opgaver samt levere en rimelig service. Konklusionen blandt dem blev, at de ville lade spørgsmålet om en sammenlægning stå sin prøve ved en folkeafstemning. Resultatet vil mange kunne huske. På Langeland afgjorde et meget lille flertal at der ikke skulle ske en kommunesammenlægning. På Bornholm blev der truffet beslutning om, at der dannes en regionskommune bestående af samtlige kommuner og amtet i en organisation. Efter min mening en god og spændende beslutning for en region af Bornholms størrelse. Den beslutning skal nu stå sin prøve.

Det faktum at debatten i denne sommer ikke blot var fyldt i en stille periode, men var vedholdende bl.a. fordi amternes nedlæggelse blev fastholdt på den politiske dagsorden af et af regeringspartierne, resulterede i at Regeringen bebudede nedsat en strukturkommission. Det synes jeg er en god udgang på en spredt debat. Hidtil er debatten overvejende foregået mellem eksperter. Det bør ikke blive ved det. Jeg tror faktisk, at der er interesse og behov for at tage en mere folkelig debat om de forskellige aspekter, der ligger i at

ændre på den gældende kommunestruktur. Hvilken indflydelse vil det have på borgernes hverdag? Vil det have betydning for den kommunale service? Hvad med demokratiet og åbenheden osv.? Personligt mener jeg det er de opgaver kommunerne skal løse, og måden de løses på, der er afgørende for om der skal ændringer til. Nedlægges amterne er der ingen tvivl, så skal der være større kommuner. Omvendt bevares amterne, eventuelt i en lidt anden form er behovet for kommunesammenlægninger ikke det samme. Som jeg nævnte i indledningen, har vi i kommunalbestyrelsen haft en drøftelse af de spørgsmål der kan rejses om mere samarbejde. Herunder også indledende sonderinger om sammenlægningsfordele og ulemper. Konklusionen er at Tommerup Kommune grundlæggende er i god form. At vi fortsat vil koncentrere os om at sikre den bedst mulige udvikling i Kommunen, samt at vi til stadighed vurderer på nødvendige samarbejdsområder.

Når vores egen vurdering af at Tommerup kommune grundlæggende er i god form, skyldes det ikke mindst den lange række af initiativer der kendetegner dagligdagen og årets gang i kommunen. Noget er meget synligt, såsom byggerier og vejrenoveringer. Andet er umiddelbart mindre synligt men på sine områder lige så vigtigt.

Der bygges meget. Nye bofællesskaber som er bygget til og i samarbejde med borgere skyder op. Det er borgere som er kommet igennem den første ungdom og nu fremstår som friske seniorer med ønske om en anden boform. Skolerne renoveres på livet løs, med helt nye lokaler og med udskiftninger og renoveringer af eksisterende faciliteter. Det giver nye og ændrede anvendelsesmuligheder for såvel børn som lærere.

Som optakt til hele skolerenoveringsforløbet fastlagde Kommunalbestyrelsen

de økonomiske rammer for hver enkelt skole, ligesom der i beslutningen blev angivet en række mål for byggeriet. Disse mål skulle danne udgangspunkt for det videre arbejde som blev overdraget dels et centralt byggeudvalg og dels et byggeudvalg for hver af skolerne. Jeg synes ikke det er for meget at sige at samarbejdet er forløbet eksemplarisk. Der er arbejdet med stor ansvarlighed og kreativitet, ikke mindst i de lokale udvalg, for at få det bedst mulige ud af de rammer og mål der var givet. Det i kombination med relativt gode licitationer har gjort, at de projekter der har været udarbejdet af byggeudvalgene i samarbejde med vores rådgivere, helt uden forbehold har kunnet godkendes af det centrale byggeudvalg og derefter igangsat. Det gode resultat på Tallerupskolen blev indviet med pomp og pragt og noget for alle aldre den 21. marts. Tommerup Skole holder indvielse og skolefest i slutningen af november dette år, og i marts 2003 er det forventet at Brylle og Vemming skoler kan tage de nye faciliteter i brug.

Der er det særlige i Brylle, at både Folke- og skolebibliotek samles på skolen. Det giver flere muligheder for begge biblioteksformer. Men...flytningen fra Rytterskolen har ikke været uden debat og synspunkter, især om den længere afstand for ældre og gangbesværede borgere. Jeg håber meget at den nye indretning, flere bøger og muligheder vil kompensere for de gener der kan være. Det hører også med, at Rytterskolen nu bliver overdraget foreninger og borgere. Der er allerede nedsat forskellige grupper som skal vurdere på indhold og form for et nyt Borger- og aktivitetshus, som udover Lokalhistorisk arkiv vil kunne være rammen om flere og nye aktiviteter. Det bliver spændende at følge – og jeg vil ønske lykke til.

Når så store opgaver som skolerenove-



ringerne skal gennemføres, følger der næsten altid en række gener med. Der gøres meget for at mindske besværet, men helt undgås kan det næsten aldrig. Så tak til jer der har fejlet op, rykket rundt osv. Det har været besværet værd.

Lidt det samme kan siges om vore byområder som i de sidste måneder har ændret udseende. Arbejdet med byggenemfarterne, som er gennemført af Fyns Amt afsluttes her i efteråret. I skrivende stund er Odensevej og Fuglekildevej i Verninge overdraget til Kommunen. Tallerupvej i Tommerup St. blev afsluttet omkring 1. november.

Projekterne er gennemført i et godt og konstruktivt samarbejde med mange parter bl.a. trafikgrupperne. Der har været afholdt borgermøder, hvor interesserede har haft mulighed for at kommentere projekter og fremkomme med alternative løsninger. Jeg synes vi har fået nogle flotte byggenemfarter, som kan medvirke til større trafikikkerhed og som giver et mere attraktivt handels- og indkøbsmiljø.

Under planlægning er en torvedannelse i Tommerup. Torvet som etableres på »cirkuspladsen« skal give et sammenhængende parkerings- og aktivitetsareal både for de handlende, skolen og brugerne af den nye hal. Vi valgte at udskrive en konkurrence, fik gode forslag og kunne kåre vores 10. klasser som vindere. De indkomne forslag bliver nu bearbejdet teknisk og økonomisk således at anvendelighed, udseende og pris kan gå op i en højere enhed og dermed være med til at løfte det samlede bybillede.

Det har vi flere områder der gør. Galaxen i Nårup har igen fået en hædersbevisning. Udover den ros der gives fra de mange brugere og besøgende har Friluftsrådet, efter indstilling fra Tommerup Kommune, tildelt Galaxen og området omkring en pris som »Byens grønne glæder – grønne steder« som er en national anerkendelse af initiativer som har krævet en markant og bevidst indsats at sikre arealets nuværende status. Stedet blev hurtigt en succes, ikke mindst fordi mange føler et medejerskab, og har været med i opbygningen. Galaxen er blevet et samlingssted, et udflugtsmål og en seværdighed og nu også et af Danmarks grønne glæder. Et godt eksempel på hvad folkeligt engagement kan udvikle sig til.

Engagement fra mange borgere kommer også til udtryk i en række af de initiativer vi hvert år tager del i, eller kan se resultaterne af.

Vi har mange engagerede borgere som føler det som en opgave og har det som interesse at involvere sig i arbejdet for andre. Der er blevet dannet en flygtninge kontaktgruppe som sammen med de ansatte indenfor integrationsområdet og flygtningene selv skal medvirke til, at de nyankomne fungerer så godt som muligt. Denne mellemfolkelige kontakt er af meget stor betydning for reel integration af de nye medborgere vi har fået. Der er



Finn Brunse klipper snoren over til den nye tilbygning på Tallerups skolen.

store udfordringer, og ofte er det op af bakke for at fastholde såvel rettigheder som pligter. Men samlet er den opgave vi har fået en prøve på vores demokrati, åbenhed og vidsyn.

I Tommerup er vi i stor kontakt med omverdenen. Idet vi opfatter os som en del af den globale økonomi og et verdenssamfund, hvor de store lokale virksomheders videre udvikling i høj grad er afhængig af gode eksportmuligheder, og hvor Danmarks internationale anseelse bestemt også spiller ind.

Også det bliver der fra Tommerups borgere gjort noget ved. Kulturlandsysamarbejdet, der begyndte i 1996, er stadig livskraftigt. I år var en stor gruppe i Toscana i norditalien, hvor landsbyen Pergine Valdarno var vært for kulturel og mellemfolkelig udveksling. Hvor det på nærmeste hold bliver anskueliggjort hvordan hverdagslivet leves og hvordan andre landes befolkningsgrupper ser på sig selv og os. Det bliver også Tommerups tur på et tidspunkt til igen at tage imod gæster fra de 11 andre europæiske landsbyer som deltager i dette samarbejde.

De mellemfolkelige kontakter, skolernes og foreningernes mulighed for at komme ud og få lidt luft under vingerne, få lidt internationalt indblik og forståelse, er det egentlige formål med de venskabskontakter vi har. Et mål der hele tiden skal være for øje og vurderes samt fremhæves, når vi synes det går godt og er værd at markere.

En sådan markering er under forberedelse. Amt Hörnerkirchen i Slesvig Holsten og Tommerup har 10 års jubilæum. Et arrangement vi delvist kæder sammen med en folkelig indvielse af kultur- og idrætshallen ved Tommerup skole over weekenden den 7. og 8. februar. Repræsentanter for foreninger, menighedsråd, handelsstandsforeningen, skolen og Tommerup Kommune klør på for at få

programmet klar og invitationerne sendt ud. Dialog og forskellige synspunkter er en del af en demokratisk udvikling, og vi må sige, at den nye Kommunalbestyrelse er i aktiv dialog. Der skal ikke fremhæves egentlige sager, hvor der er delte meninger og mange synspunkter, men nævnes et eksempel fra den kommunale hverdag til at belyse den proces, der er og bør være omkring en sags forløb fra start til slut.

Den korte version er, at der hvor det er muligt skal være en åbenhed. En mulighed for åben debat, hvor forskellige synspunkter kan komme frem og brydes og endelig en beslutningsfase, hvor de der er pålagt dette ansvar må tage det på sig at træffe den endelige afgørelse. Man kan så være enig eller uenig i den trufne beslutning. Men vigtigt er det at alle som har interessen i en given sag har haft muligheden for at medvirke og eventuelt påvirke. Vigtigt er det også, at der på et tidspunkt bliver truffet en beslutning. Ellers virker nærdemokratiet som arbejdsform ikke.

Det er blevet sagt at imellem at ville og kunne ligger at turde. Der er i Tommerup vist, at der er mange der tør dialogen, har deres meningers mod og ønsket om engagement. Det er en væsentlig del af det der er det nære demokrati og det står sin prøve næsten hver dag.

Jeg vil ønske den nye kommunalbestyrelse lykke til i arbejdet. Jeg vil endvidere på egne og kommunalbestyrelsens vegne takke de mange som på forskellig vis samarbejder med os, og som yder et stort bidrag til det nære og virksomme demokrati, i foreningsarbejdet, i brugerråd og som frivillige i det sociale arbejde. En stor tak til de kommunale medarbejdere for en god og engageret indsats om ambassadører for det kommunale samvirke.

Sluttelig vil jeg ønske alle en god jul samt et godt nytår.

Om mad og religion

– Eller findes der kristen julemad?

Af sognepræst Åse Lambert Andersen

På billedet her kan man se en rigtig glad øffegris, fuldfed og lige til at lave om til flæskesteg med tyk, sprød svær og tilhørende sovs for ikke at tal om grisesylte eller medisterpølse. På billedet er også en landsbykirke, som sådan en nu bør se ud, i hvert fald på julekort. Desuden nogle vindmøller af ældre model samt hvide huse, som på det originale billede har røde tage. Det virker pæredansk. De rød-hvide huse. Kirken i baggrunden. Og så en glad gris. Vi spiser grise hertillands. Og vi bruger kirker til at dekorere med. Billedet her er ikke et julebillede. Det er fra en børnebog af Hans Scherfig og Jens August Schade. »Urskoven« hedder den bog.

Dette er så den vildeste farligste urskov vort land kan fremvise. En gris med en kirke i baggrunden. Juletiden er efter dansk tradition højsæson for at sætte gris på bordet og også for at bruge kirker som baggrundspynt. Jul og kirke har et eller andet med hinanden at gøre. Det er vist noget med kristendom. Men hvad med julegrisen? Er det religiøst at spise flæskesteg? Er det en kristen skik at spise grisesylte? Det spørgsmål ville jeg tidligere have syntes var for langt ude.

Men efter at der sidste år i pressen var oplysninger om, at en arbejdsplads havde aflyst den årlige julefrokost for ikke at krænke folk med anden religion end kristendom, synes jeg, det må være på sin plads med lidt folkeoplysning om sammenhængen mellem julemad og kristendom. Der er slet ingen sammenhæng. Kristelig set er det noget så ligegyldigt, hvad man spiser til jul og til alle andre tider, søndag såvel som hverdag. Bare man også under andre den livsnødvendige mad.

Inden for såvel jødedom som islam er svinet et urent dyr, som man ikke spiser. Så dele af en traditionel julefrokost vil ganske rigtigt være uspiselige for såvel rettroende jøder som muslimer. Den slags kan der findes praktiske løsninger på.

Men det er altså ikke specielt kristeligt at spise gris, og julefrokost er ikke en specielt kristen religiøs skik.

Det er det jo heller ikke at bage og spise pebernødder eller brunkager. Det er hverken kristeligt eller ukristeligt. På ganske samme måde som det ikke er specielt kristent at køre på cykel, men heller ikke spor ukristeligt. Julefrokost og den kære grissebasse, som her gerne fylder en del på menuen og optræder både stegt og hakket sønder og sammen – gad vide, om ikke den tradition går tilbage til vikingernes solhvervsfest? I vore voldelige forfædres gamle asa-religion forestillede man sig, at der efter døden på slagmarken hver aften var fest i Valhal. Der drak man masser af mjød og åd kød af Særimner, en gris, som hver eneste morgen blev levende igen og klar til at blive slagtet og spist om aftenen. Så i de gruelige gamle dage har det måske været nærmest religiøst at fylde sig med flæsk sådan cirka ved juletid. Ifølge pressen blev der imidlertid sidste år gjort forsøg på at få en julefrokost indenfor i det særlige rum, som bruges til kristen gudstjeneste. Fra et firma, som havde en særlig selskabsdesigner til at tage sig af det der med julefrokosten, kom der henvendelse til en københavnsk kirke med anmodning om at måtte låne kirken til julefrokost.

Selskabsdesignerens begrundelse var, at jul det er jo noget med, at da går man en tur i kirke. Så det ville da være sødt at slå det sammen, kirkegang og julefrokost.

Det blev et afslag. De fatter bare ikke noget som helst af nutiden derhenne i folkekirken. Var det julefrokostdesign et

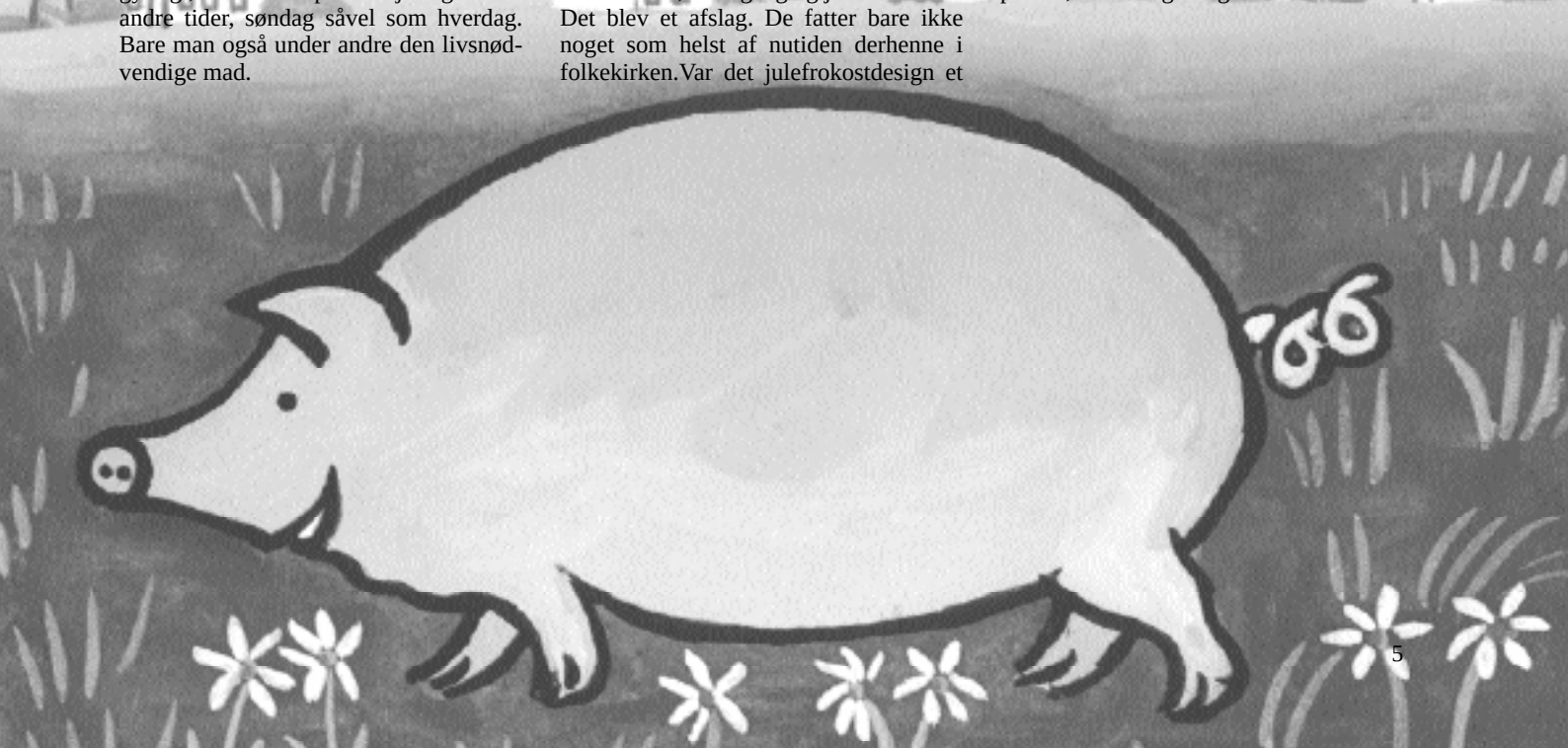
forsøg på at skabe en særlig kristen julefrokost? Næppe. – Snarere et forsøg på at nasse på kirken som betydningsfuld ramme og baggrund. For selv om man nærmest har minus-viden om, hvad kirke og kristendom egentlig handler om, har man måske dog en svag fornemmelse af, at der gemmer sig et eller andet der. Kirkerummet med alt, hvad det har optaget i sig af betydning, mens det var i brug som kirke, kan give en særlig aura til ens arrangementer. Og så er det måske også en dekorativ baggrund for folks pæne tøj. Men der er jo noget med et særligt måltid i kirken. Der er nadverens brød og vin. Alterbordet er en slags spisebord, og der bliver dækket op på det bord, når der er højmesse i kirken både i julen og hele resten af året.

Der spiser og drikker man til »ihukommelse« af Jesus Kristus og alt, hvad hans liv og væsen indebærer for et menneske nu. Hvad julens evangelium fortæller om Gud og mennesker er også indeholdt i nadverens »ihukommelse«. Men juleevangeliet er en ret lille bid af den store sammenhæng. Det voksne livsforløb og påske skal også med, før nadverens måltid har fået hele sit indhold med.

Hver eneste gudstjeneste er på en måde en slags fordøjelsesproces. Man tygger på brudstykker af den store historie om Gud og mennesker. Man bruger sit eget liv, sine egne erfaringer til at fordøje med.

Man ser på den store historie ud fra sit helt eget liv. Og den store historie og de mange historier går ind og kigger på en selv og ens liv indefra. Det kan som i al fordøjelse rumle undervejs i den proces.

Men der er også næring at hente for den person, enhver egentlig er.



Banevogtere og ledvogterhuse

Af Rasmus Andersen

Da statsbanen i 1860'erne blev anlagt over Fyn, skar den igennem de bestående veje og stier i den nordlige del af Brylle og Tommerup – ligesom så mange andre steder. Der blev ansat en mand, der havde det overordnede ansvar for, at banen altid var køreklar. Han kaldtes en banevogter. Overkørslerne blev forsynet med svære led, der skulle være lukkede, når tog var i anmarch.

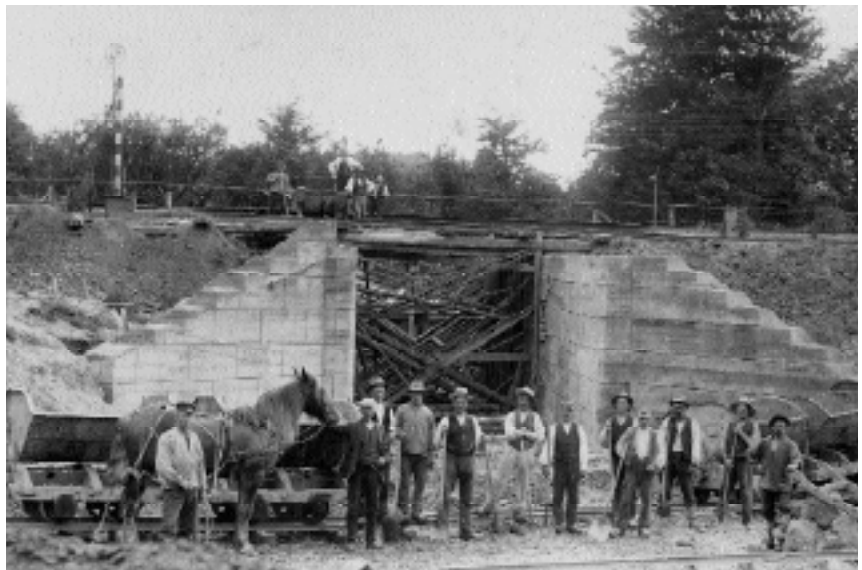
Der blev bygget hus til banevogteren og hans familie ved overkørslerne. De blev i daglig tale kaldt ledvogterhuse. Det var ofte konen, der havde arbejdet som ledvogter, manden havde sit på banen.

Der var her på strækningen i Brylle og Tommerup 5 ledvogterhuse. De var nummererede.

Det første af dem fra østlig retning (Nyborg – Odense) var i Render ved Stærmosevejen. Det havde nr. 21. Nr. 22 lå ved Tobovejen og ved lille Appe fandt man nr. 23. Ved store Appe-vejen til Tommerup stationsby lå ledvogterhus nr. 24 og på den anden side af byen ved Skelhuse nr. 25.



Midt ved stationen var der 2 overkørsler. Da dobbeltpasset blev anlagt i 1908-09 blev der bygget viadukter og gravet tunneler så ledvogterhusene ikke mere svarede til deres navne, men det var stadig i de fleste tilfælde folk med tilknytning til banen, der boede i dem.



Da Jernbanen i sin tid kom igennem Tommerup blev der lavet 2 overgange over banen med bomme for. Den ene overgang var ved den gamle station, den anden på Tunnelvej. Den første tunnel blev gravet ud i 1910.

Assensbanen 1884

Også her blev der ligesom ved hovedbanen opført huse til folk, der skulle vogte (passe) de led, der fandtes ved overkørslerne. Ved Knarreborg station skar banen bivejen Tommerup-Knarreborg fra. Midt i 1930'erne var det landevej, overkørslen her var forsynet med et 16-fods (5 m) dobbelt led, betjent fra vogterhus nr. 1, som lå lige før overkørslen. Efter denne lå på banens venstre side Knarreborg station. Ved Kivsmosevej lå vogterhus nr. 2, umiddelbart herfra passerede banen Nårup skolevej, der var forsynet med bomme, der blev trukket fra vogterhuset.

Men efterhånden blev husene solgt og nedlagt, således blev nr. 23 i 1930 af statsbanen overdraget til gårdejer Jørgen Madsen (Lille Appe Gården) fra Tommerup for en sum af 1.600 kr. mod afholdelse af halvdelen af omkostningerne ved overdragelsen m.m.



Nu er der kun et af de fem ledvogterhuse tilbage, og det er i privat eje, det har det været siden 1965.



Om vej- og gadenavne i Tommerup Kommune

Af Arne Rasmussen

I forbindelse med den store kommunesammenlægning i 1970 blev det pålagt kommunerne at indføre vejnavne og husnumre i hele kommunen. Tidligere var det kun de lidt større byområder som Tommerup St., der havde gadenavne og husnumre.

Ved den lejlighed gled mange af de gamle vej- og stednavne ud med fare for at gå i glemmebogen. Det var af praktiske grunde ønskeligt, at de gennemgående veje kun havde ét navn som f.eks. Assensvej, Toftevej, Krengerupvej og Skovstrupvej. På Skovstrupvej var der tidligere fem adresseringer: Stenbjerge, Toftemarken, Pindstofte, Kohave og Skovstrup og på Krengerupvej: Karlskildevej, Femtning, Stenalt, Nårup og Krengerupvej.

De fleste vejnavne har en letforståelig baggrund, idet de henviser til et stednavn eller stedet, de går til. En udstykning i Brylle fik fuglenavne og Tallerupgårdudstyknings fik trænavne uden baggrund i historie eller natur, kun for lettere at kunne finde stedet, men en del af de gamle navne kræver lidt mere forklaring.

I Brylle ligger Mads Hansensgade. Mads



Proprietær Frederik Hjort, Bågegård, der startede byudviklingen i Tommerup Stationsby. Han udstykkede og byggede ca. 50 huse, og han opkaldte gaderne

Hansen (1859-1930) var født i Mads Hansensgade nr. 7 i den ejendom, der nedbrændte i 1982. Faderen var husmand og smed. Mads blev antagelig oplært i smedefaget, men rejste senere til Køben-

havn, hvor han blev jerngrosserer, og hvor han efter datidens forhold tjente rigtig mange penge. Gennem en årrække donerede han store gaver til Brylle Kirke. Han bekostede restaureringen af kalkmalerierne, nye stole, den syvarmede lysestage, orgelflytning m.m. Ligeledes oprettede han et legat, hvoraf afkastet, der er ca. 20.000 kr, hvert år ved juletid uddeles til unge under uddannelse og til nødlidende i Brylle sogn. I Hyldegårdsudstyknings ligger Kildemaden, der har navn efter det lave område, den omkranser. Før Vibækvej fik sit nuværende navn, blev den kaldt Kattegyden. Navnet siger i lighed med Tidselgyden og Humlekrogen noget om, hvad der har været iøjnefaldende i grøften eller området. Navnet Hellevad henviser til vadestedet over Borreby Møllebæk til Bellinge sogn ved Helvedes bro. Gennem Verninge går Fuglekildevej, der jo er opkaldt efter Fuglekilde Mejeri, der så igen har fået navn efter den kilde, der leverede vand til mejeriet. Verninge har flere »gyder«. Navnet Gravergyden kommer af tørvegravene, der ligger derude. Tidligere kaldte man vejen til Langsted for Ornegyden og vejen til præstegården for »Den lodne gyde«.



Grosserer Mads Hansen fødehus, Mads Hansensgade 7. Smedien lå på den anden side af gaden. På billedet ses de tidligere ejere, murer Christians Mogensen og hustru Stine. (Foto Carl Schjerning, 1931).

Vandværksvej i Nårup hed førhen Grønnegade. Ved vejen boede grønthandler Madsen, deraf navnet. I jagttiden solgte han også vildt. På hans vogn stod med store bogstaver »Frukt og vildt Hans Madsen«. Lindebjergvej i Hjelmerup hed tidligere »Kirsten Mikkels gyde«. Navnet er af ukendt oprindelse. Brylle sogn var i århundredet annexsogn til Tommerup. Præst og degn boede i Tommerup, degnen på Degnegyden 2. Han gik ad Degnegyden til Brylle Kirke. Den parallelle vej, nu Møllebakken og Ryttergade, hed Præstegyden. Det var præstens vej til Brylle. Desværre er navnet gledet ud. Udstykningen, Vestervangen, fik

det gamle marknavn for området, ligesom Hovlækkevej er opkaldt efter den nærliggende mark til Kamgård.

For enden af Mølledamsvej lå en mølledam, der leverede vand til vandmøllen ved Kamgård. Vejen blev tidligere kaldt »Sladrekrogen«. Møller Eriksensvej fik navn for ca. 70 år siden, da blikkenslager Erik Møller Eriksen udstykkede de første grunde langs vejen. »Marius Post«, der kun kendte adresseringerne »Tommerup by pr. Knarreborg« »eller« »ved Knarreborg St.« bad om at få lov til at kalde den nye vej for Møller Eriksensvej, og sådan blev det. Nyholmsvej fik navn efter



Landposten Marius Olsen (Marius Post), der navngav Møller Eriksensvej i

»Nyholmgården«, der lige er solgt og skal anvendes til psykiatrisk støttecenter. Den nye ejendom, som skal bygges, kan forhåbentligt genbruge navnet.

Sortebrovej var oprindelig vejen, der fører fra skovfogedboligen i Højsholt til landevejen mellem de to Tommerup'er. Sortebro er broen over Brændeåens tilløb fra skoven øst for landevejen.

Her ved Sortebro samledes vejene fra de tre eneste gårde Højsholt, Bågegård og Tallerup og gik videre i et spor til landsbyen Tommerup og Tommerup kirke. Tommerup Stationsbys opstart blev i høj grad præget af proprietær Frederik Hjort, Bågegård. Han udstykkede og bebyggede store områder i byen, og da han var meget historisk interesseret, gav han gaderne navne efter tidligere ejere af Bågegård.

Fra midten af 1500-tallet til 1664 ejede den svenske adelsfamilie Bielcke betydeligt gods på Tommerupegnen, herunder Bågegård. Efter dem blev Bjelkevej opkaldt. 1745 overtog premierløjtnant ved det fynske nationalregiment, Jacob Preben Banner von Hey, Bågegård. Han solgte igen 1759, men havde inden da erhvervet et stort antal gårde og huse samt Tommerup og Brylle kirker. Hans navn er bevaret i Bannervej.

Kammerherre Ludolf Frederik Baron von Buckwald, der var broder til amtmand Frederik Buckwald, Købte i 1797 Bågegård med ca. 300 tdl. og en besætning på 24 køer for 13.500 rigsdaler, men allerede i 1804 solgte han igen gården. Marken der lå mellem jernbanen og Tallerupvej blev kaldt Buckwaldsholm og Buckwaldsvej fik navn efter marken. Flere andre af de gamle gadenavne stammer fra marker til Bågegård. I Linde Allé, Svanevej, Stenlækkevej og Skelskovvej, kan man genkende de gamle marknavne; Lindemessen (Lindemosen), Svanemaen, Stenlækken og Skelskoven.

I Tommerup stationsby ligger også den private fællesvej Christiansmindevej. Trods energisk efterlysning er det ikke lykkedes at finde ud af hvem denne Christian var. Kilde til oplysningerne om navne i Tommerup St. er Frederik Hjorts bog »Ved Brændeåens inderste Kilder«, hvor hele Bågegårds historie findes.

Så sødt i gamle dage

Af Lise Brun

Illustrationer Lise Brun

I den lune sommeraften var der ingen vind, der rørte på sig. Fra kirkebakken kunne man se ud over de flade marker mod nord, som Holmehavebækken snoede sig igennem. I skumringen steg elverpigerne op fra deres skjul og dækkede engene med deres tågeslør. Der skulle nok være gilde hos elverkongen, for uglerne tudede fra kirkegårdens træer en advarsel til godt-folk om at holde sig inde. Det kunne koste livet at fare vild i elverpigernes slør. Det var klogest at blive i sin bolig, bede sin aftenbøn og gå roligt til sengs.

Beate, degnen Arendts kone, havde været ude for at lukke for lemmen til hønsehuset, så ræven ikke i nattens mulm skulle gøre dem fortræd. Et jag af gigtsmerter gik gennem hende, da hun rettede sig op, så hun stod stille et øjeblik med hånden på den ømme lænd og kiggede ud over landskabet. Hun kunne se kirkens tårn næsten lysende hvidt gennem tusmørket og henne i præstegården var der nok gæster, for der faldt skær af lys ud gennem vinduerne. Nå, hun måtte nok hellere se at komme indenfor, for nu begyndte duggen at falde og det var i hvert fald ikke godt for gigten. Ja, så kan vi vel godt gå til ro, sagde Arendt, da hun kom ind. Det har været en lang dag og jeg har haft en del at gøre, men nu har jeg fået samlet hø nok til vores ko til vinterfoder. Så har jeg også repareret rebet til kirkeklokken, det var blevet noget slidt, men nu holder det nok et stykke tid. Vi må tale med din bror, præsten, om at det snart er udtjent, så vi må have et nyt. – Dermed trak han af sin trøje og satte sig op i alkoven.

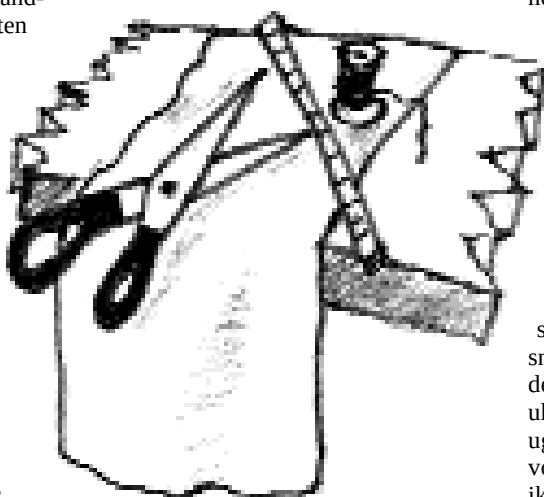
Javist, sagde Beate, men vent med det, til hans gæster igen er draget bort, så skal han nok lytte efter dine ord. Mens hun sagde det, bandt hun sit huebånd op, glattede det pænt og lagde huen oven på det stramme livstykke, som hun først havde snøret op og krænget af. Tydeligt lettet stod hun nu i særkeærmer og bandt natkysen om sit stadig smukke hår. Vidste du for resten, at min bror ventede gæster i dag? spurgte hun Arendt, som nu gjorde plads for hende i alkoven. Næh, men da jeg ordnede klokkerebene, så jeg da nok, at der holdt en fremmed vogn i præstegården, svarede han, en fin karet, ja..., men det kommer jo ikke os ved, hvad gæster præsten har.

Du er da en drillerpind, sagde hun, det angår vel også mig en smule, hvad der

foregår i familien og det er da ikke første gang, at der er kommet uanmeldte gæster til præstegården. Det er faktisk sket ret tit i den senere tid, skulle jeg mene. Kunne du genkende kareten, måske?

Tjah, det kan velnok hænde, sagde Arendt lunt. Jamen, så sig dog frem, lille mand! sagde hun ivrigt. Jo, den lignede rigtig nok den fra Haugård den, som vi har haft besøg af ret tit i dette år. Efter en lille pause tilføjede han: Jeg tror at det var den unge monsieur Falsen, jeg så stige ud. Han er et rigtig net menneske. Mon han går i giftetanker, siden han kommer her så ofte? Ja, det ville da være en velsignelse for min bror, om han kunne se en af sine døtre velforsørget. Hvem af søstrene har han mon øje for? Er det Anna eller Birgitte eller Sophia? – Beate så eftertænksomt frem for sig. – Han vil være godt tjent med hvem han end vælger.

S å , k æ r e



kone, overlad de spekulationer til de unge selv. Lad os takke Herren for denne gode dag og lægge os til hvile. – Og snart hørtes kun en sagte snorken fra Arendt, mens Beate endnu en stund lå og gjorde sig forestillinger om et kommende bryllup. Men endelig faldt hun hen og hendes lette åndedræt blandedes med Arendts mere bastante søvnlyde. I præstegården var fru Elisabeth i færd med at sætte lys i de små kammerstager, mens hun uroligt så hen mod vinduet med hyppige mellemrum. Et ugleskrig fik hende til at fare sammen. Det bemærkede hendes mand, sognepræsten, der havde siddet og puslet med at skære pennefjer til og han så op og spurgte: Hvad gør dig dog så urolig, Elisabeth? Åh, det forekommer mig, at uglen varslar ulykker! sagde hun. Jeg ville ønske, at de unge var vel tilbage fra deres spadsere-

tur Det bliver snart helt mørkt. Var det nu også rigtigt af os at give dem lov at gå ud så sent?

Unge folk må have nogen tid for sig selv. Og Thomas, vor søn, skal nok sammen med Monsieur Falsen tage godt vare på vores tre døtre. Det er jeg sikker på, sagde magister Bering. Har du tænkt over, at monsieur Falsen er kommet til os temmelig tit i det sidste års tid? spurgte hun. Jeg tror ikke, at det er for dine gode prædikernes skyld, selv om han lytter opmærksomt til i kirken om søndagen. Ej heller for de teologiske diskussioner, som du og han fører. Det er nu ikke kun teologi, vi diskuterer. Den unge mand er også god til regnskabsføring og lovens regler. Han har sandelig kunnet give mig nogle gode råd af og til. Han er en net ung mand. – Og efter at have draget samme konklusion om monsieur Falsen som sin søster i degneboligen, fortsatte han sit pennekæreri. Nu kommer de! Gud ske lov!

sagde fru. Og ganske rigtigt, fra forstuen hørtes muntre unge stemmer og et øjeblik efter trådte de fem ind i stuen.

Huh, hvor det blev køligt her tilsidst, da duggen faldt, sagde Sophia, den yngste af døtrene.

Vi var helt nede ved Holmehavebækken, sagde Thomas, men så begyndte elverpigerne at danse og så vendte vi om, for at vi ikke skulle blive elleskudt! Hold dog op med den hedenske snak, sagde faderen. Jamen, fader, brød den 23-årige Birgitte ind, det er nu lidt uhyggeligt, når vi så også kunne høre uglens tuden. Den hørte vi også den nat, vor salig søster Mette gik bort. Var det da ikke et varsel om død og ulykke? Det er kun tandløse kællinger og unge ubefæstede sjæle, som lægger ører til den slags, svarede præsten fast, stol du på din Gud og bed fortrøstningsfuldt dit Fadervor, så behøver du ikke frygte noget. – Anna, som den ældste kunne du da ikke tale dine søstre til rolighed? Hun! udbrød Sophia, før Anna kunne nå at svare, pyh. Hun og monsieur Falsen havde såvist ikke øje for andet end...

Med et skarpt blik til søsteren, fortsatte Anna hendes sætning: end månen, der var ved at stå op som en næsten glødende kugle i horisonten. Den var så smuk!

Præsten så mistænksomt på datteren, hvis kinder rødmede let under denne forklaring. Så vendte han sig mod den anden unge mand, der havde stået tavs i baggrunden: Nuvel, monsieur Falsen, det lader til, at I har øje for andet og mere end tal og lovkundskab, Det glæder mig da, at I også kan nyde naturens pragt, ja,

tilmed åbne min datters øjne for den. Det vil glæde en gammel præst at blive delagtiggjort i jeres iagttagelser. Men det lader vi vente til i morgen, ikke sandt. Min kone har gjort gæsteværelset klar, så I ikke behøver køre hjem blot ved månens skær... og alene.

Jeg står fuldkommen til Eders rådighed i morgen, svarede monsieur Falsen, og takker for det tilbudte natteherberge.

Nu skal jeg vise vej, sagde Anna og greb en af kammerstagerne for at lyse for ham, men hendes moder tog den blidt ud af hendes hænder: Jeg skal lyse for monsieur Falsen og se til at alt er i orden. Bliv du kun her hos din fader, Han har noget at sige dig. – Følg mig blot, unge mand. Som nærmest tvunget af hensynet til god skik og opførsel fulgte Falsen med præstefruen, dog ikke uden først at have kastet et langt blik efter den kønne Anna. Hun stod med nedslagne øjne, mens de tre søskende gjorde deres bedste for at drage faderens opmærksomhed væk fra hende ved at fortælle om deres iagttagelser fra spadsereturen. Ja, de talte ligefrem i munden på hinanden, indtil magister Bering brat afbrød deres pludren:

Gå I nu også til ro, I tre. Jeg vil tale med Anna. Kom du med ind i studereværelset, min pige. De tre skottede lidt sky til Anna, men tog lydigt hver deres kammerstage, ønskede faderen en god nat og forlod stuen. Anna tog også sin kammerstage og fulgte efter faderen, der først omhyggeligt havde samlet sine tilskårne pennestjerner. I studereværelset blev hun stående foran hans bord, mens han satte sig i den højtryggede armstol bag bordet.

En stund var han tavs, mens han så på hende. Jovist var hun køn, hans datter. Rank af holdning, med regelmæssige ansigtstræk lignede hun mere og mere sin moder. Som andre unge piger bar hun det frodige hår skjult under den lille sorte kyse. Kun et par sprælske krøller havde gjort sig fri og stuk frem fra kanten af huen som et sødt pur omkring hendes ansigt. Ellers var hun ikklædt den almindelige dagligdragt for kvinder på egnen, vadmelskørt med forklæde over, det stramme liv, der var snøret foran over den røde bul, hvorunder man skimtede kanten af særken både ved hals og håndled.

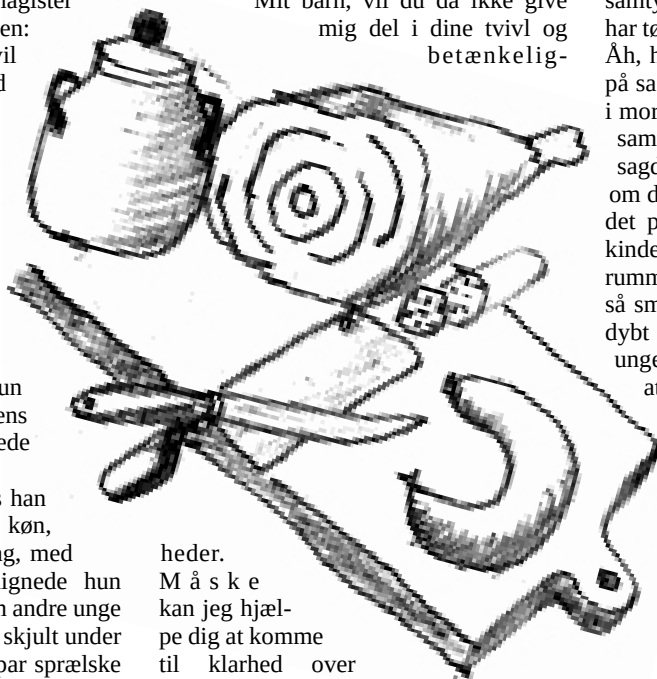
Selv om dragten var tarvelig, var der dog noget pynteligt og sirligt over hele den unge kvinde. Hun var det femtende af de atten børn, hans kone havde skænket ham, den ældste hjemmевærende datter. Med et suk mindedes han de ni børn, som Vorherre atter havde frtaget ham, nogle kort efter fødslen, andre efter et endnu alt for kort liv. Skulle han nu forberede sig på at miste denne datter til en anden mand og savne hendes daglige muntre nærvær?

– Og dog, han ville jo sine børns vel og

hvad kunne vel være bedre end om hun blev gift med en honnet ung mand af god familie, som kunne sørge godt for hende og som hun lod til at holde af hvis han da ellers havde tydet hendes rødmen rigtigt. Kære datter, sagde han så, det var nok en god aftentur, I der gik. Skade kun, at jeres moder blev urolig over jeres lange fravær. I må have snakket godt, siden I sådan glemte tiden. Har du lyst at fortælle mig, hvad I sådan gik og snakkede om?

Den unge kvinde så fast på ham og sagde: Nej, kære fader! Det ville nok være tids-spilde, om jeg gengav al den småsnakken om ugler og elverfolk, om markafgrøder og fine klæder. Det er vel heller ikke, hvad I ønsker at vide? Småleende virrede præsten med hovedet og sagde: Det har du ret i, men du ved vel, hvad jeg hentyder til? Det aner mig, svarede Anna, men om det, som du vil stille mig spørgsmål, har jeg endnu ingen forklaring. Jeg har mange tanker og også ønsker, men tvivl og betæneligheder fylder mit sind, så du må forlade mig, at jeg ikke kan give dig et klart svar.

Mit barn, vil du da ikke give mig del i dine tvivl og betænelig-



heder.

Måske kan jeg hjælpe dig at komme til klarhed over dig selv. Der er intet, jeg hellere vil. – Efter en lille pause tilføjede han: Det drejer sig jo om den gode Valentin Falsen, ikke sandt? Nu blussede Annas ansigt rødt, forlegent så hun ned og snoede fingrene ind i forklædets folder. Så sagde hun sagte: Jeg vidste ikke, at det sådan kunne ses på mig, men du har nu altid kunnet gennemskue vores hemmeligheder, kære fader. Jo, det er Valentin, der er i mine tanker, men også andet. Nuvel, sagde faderen, du har altså en vis godhed for den unge mand. Jeg kan betro dig, at både din moder og jeg finder, at han er et hornet menneske. Hvad er så dine betæneligheder?

Det er, om han holder nok af mig til at det kan bære mig gennem savnet af jer, mine kære forældre, Jeg ved jo, at du har dine svære stunder med de retssager, du må føre og som koster dig mange penge. Jeg

ved også, at det piner dig, at dine sognebørn i Køng ikke alle er tilfredse med kun at have dig som en slags delepræst med Verninge. Hvad moder angår, ja, så har hun mange gøremål at passe og kan nok med alderen behøve mere hjælp. Jeg er da også lidt bange for, hvordan jeg vil blive modtaget på Haugård. Vil jeg føle mig som en fremmed fugl i de højere kredse? Jo der er nok at tænke over.

Næh, ved du nu hvad, sagde præsten fortørnet, har jeg ikke selv undervist mine børn i boglige færdigheder og har din moder ikke lært dig at forstå en husholdning til gavn? Du skal ikke agte dig selv for ringe. Du er selv af en god familie, skønt vi i hverdagen ikke brovter med det. Selvfølgelig kommer vi da til at savne dig, men vi har da stadig Birgitte og Sophia, som også er flinke til at hjælpe. Næh, når ungerne er flyvefærdige, må de af reden og det er du nu! Har den unge mand erklæret sig. Nej, for jeg bad ham vente, til jeg havde gjort mine overvejelser færdige, sagde Anna, han har for længst sagt, at han ville bede om dit samtykke til ægteskab og det er mig, der har tøvet. Hun så nu smilende på faderen: Åh, hvor er jeg glad for, at du ser sådan på sagerne. Nu går jeg roligt til sengs og i morgen fortæller jeg Valentin om vores samtale. Jeg skal nok tale med ham først, sagde Bering, men gå trygt til ro og drøm om din lykke. I morgen vil vi tale om alt det praktiske. Anna kyssede sin far på kinden, greb kammerstagen og forlod rummet med dansende skridt. Faderen så smilende efter hende, så sukkede han dybt og mumlede hen for sig: Endnu en unge flyver fra reden! Det er dog en trøst, at hun kommer i gode kår. Så gik han

hen til sin bedepult i hjørnet af værelset, knælede ned og bad en bøn om velsignelse for hele familien og de to unge især.

Valentin Falsen var gået til ro, efter at fru Elisabeth havde vist ham hen til gæstekammeret. Han smilede, da han så, at der var stillet blomster i en vase på bordet og en kande med vand og et glas stod ved siden af. Da han krøb ned under dynen, kunne han mærke, at en venlig sjæl havde brugt et varmekækken til at tage fugten af sengetøjet. Det var godt at være gæst her i præstegården. Han spekulerede lidt på, hvad mon pastoren snakkede om med Anna. Han ville jo så gerne bede om hendes hånd i ærligt ægteskab og han vidste, at hans familie støttede ham i dette ønske. Han havde fortalt om hendes fortræffelighed og de håbede snart at kunne gøre hendes bekendtskab. Bare hun dog ville tillade ham at spørge hendes far. Han ville gøre alt, for at gøre hende lykkelig... og i tanken om en fælles fremtid med Anna sov han ind. Næste morgen, da han kom ind for at spise sammen med præstefamilien, syntes han nok, at man så lidt underligt på ham. Han følte sig lidt ilde til mode, men da han fangede Annas blik, blev han lettet, for hun sendte ham

et strålende smil.

Derfor gik han også fortrøstningsfuld med magister Bering ind i studereværelset. Hvad der blev talt om, kunne ingen vide, men af og til hørtes præstens dybe stemme som en tilfreds brummen, ja, selv en latter hørtes såmænd. Anna sad spændt sammen med sin mor i køkkenet. Nu blev hendes fremtid afgjort. Igen krammede hun sit forklæde og kunne intet fornuftigt foretage sig, mens moderen vimsede rundt og gav besked til piger og karl om at gøre dette og hint. Derefter satte hun sig hos datteren på langbænken. Et fint smil tegnede sig om hendes mund, da hun tog pigen om skulderen og trak hende ind til sig.

Hvorfor sidder du så urolig, min pige, spurgte hun, din far og jeg synes godt om monsieur Falsen, så du får ganske sikkert vores velsignelse til det ægteskab.

Jeg kommer blot til savne jer alle her så meget, svarede Anna. Det går over, når du får dit første barn, sagde moderen, så får du andet at tænke på. Og til da er der en stor husholdning, du skal tage dig af, ved jeg. Du får brug for alt, hvad vi har lært dig herhjemme. Dit udstyr er i orden ved jeg, det har du været flittig med og du behøver ikke skamme dig over, hvad du medbringer, nej, du kan med stolthed fremvise dine hænders arbejde. – Du havde vel heller ikke tænkt dig, at udstyret aldrig skulle komme i brug, vel? Nej, mor, men jeg er endnu så ung og du og far kan nok bruge min hjælp. I er jo til års efterhånden. Visse-vasse! Lad det fare! Vi har stadig Birgitte, Sophie og Thomas hos os. Det er tiden, at du får din egen familie, Jeg var nitten år, da din far ægtede mig, det har jeg aldrig fortrudt. Atten børn har vi fået og selv om Gud har taget de ni til sig igen, så har han nådigt ladet os beholde de andre ni. Alle er I sunde og raske

og en glæde for os gamle. Se du nu til, at vi kan få flere børnebørn og se slægten fortsætte. Nu hørte man døren til studereværelset gå op og et øjeblik efter stod de to mænd i køkkenet hos kvinderne. Anna turde næsten ikke se op, men da hun gjorde det, så hun sin Valentin stå lige foran sig med armene bredt ud mod hende. Med et lille hulk og et stort smil styrtede hun sig i hans favn, mens de gamle smilede til hinanden henover bordet.

Den næste tid blev meget travl i præstegården. De daglige gøremål skulle stadig udføres, men Anna og en søster eller broder måtte ofte undværes i dage ad gangen. Da blev hun nemlig hentet til Haugård for at lære sin nye familie at kende. Og selvfølgelig kunne hun ikke tage alene dertil, det havde været upassende. Hos Valentins familie blev hun vel modtaget og ført rundt for at bese hele ejendommen. Alle syntes om den unge præstedatter, der altid havde et smil til overs for dem hun mødte på sin vej.

Anna selv blev mere og mere glad for stedet, som hun måtte berette om, når hun kom hjem. Det blev besluttet, at brylluppet skulle stå i november og at Bering selv skulle vie de unge. Præstefruen fik mere end almindeligt travlt og holdt alle i ånde med forlangender om at der skulle laves mere syltetøj, slagtes og saltet mere kød, ja, det var lige før at hun gik til bistaderne for at snakke godt for større mængder honning fra de små flittige arbejdere.

Men da hun så også begyndte at ville øge Annas udstyr med endnu mere fint hørlærred, endnu flere duge og fint broderede stykker lintøj, tog Anna og faderen hende i skole og forbød hende at slide sig selv – og andre op ved sin iver.

Der var megen latter og lystighed i præstegården det efterår. Børn og svigerbørn kom på visit og udtrykte deres glæde

over Annas gode lykke. Kun Edel, den ældste søster, var lidt stram i masken. Selv var hun fire år tidligere blevet gift med sin fars hjælpepræst i en alder af 35 år, men hun havde endnu ingen børn og forudså, at lillesøsteren på det område nok havde nogle fordele i kraft af sin ungdom. Samtidig var hendes bryllup blevet overskygget af at hendes yngre søster Mette havde været alvorligt syg og døde kort efter Edels bryllupsdag. Jo, skæbnen havde været hård ved familien, hvad angår børnedødelighed, men både magister Bering og fru Elisabeth havde fundet deres trøst i den faste tro på, at de alle skulle forenes i det hinsides. I hvert fald strålede det aldrende par af glæde over den festivitas, der blev Anna til del. Sidst i november skulle brylluppet stå og det blev en dejlig dag. Valentin betalte »kopulationspenge« til sin svigerfar, som det sig burde, og denne viede dem hjemme i stuen. Derefter drog monsieur Falsen atter til Haugård for at gøre alt rede til at modtage sin brud i sit eget hus i begyndelse af december. Da skulle der også være stor fest for at ære den nye husfrue og hendes slægt og venner. Desværre blev magister Bering angrebet af en voldsom feber og måtte se de andre tage afsted uden ham, men af hans optegnelser af, hvad han fik fortalt om den storslåede modtagelse, kan man skønne at han var godt tilfreds på datterens vegne. Allerede året efter fik han så den glæde at kunne forestå dåben af parrets første barn, en dejlig datter, og det var for ham en sand velsignelse.

Og degneparret? Ja, eftersom degnekonen var søster til præsten, blev hun og manden naturligvis budt med til alle festlighederne og det gav meget stof til samtaler om aftenen i det ydmyge hjem.



Lilleskov Teglværk, en alsidig geschæft

af Preben Find

De frivillige og særdeles aktive ildsjæle omkring foreningen Lilleskov Teglværk har mange kasketter. Nogle signalerer sågar Jernbanedrift.

Foreningen Lilleskov Teglværk blev oprettet i 1985.

Da havde teglværkets ejere Julie og Jakob Hansen nemlig besluttet sig for, at deres virksomhed og livsværk skulle søges bevaret for eftertiden som et museum for det håndværk, hvortil de ligesom generationen før dem havde viet hele deres aktive liv. Allerede i 1970 var der idéer fremme om at søge et typisk gammelt teglværk bevaret for eftertiden, og i den forbindelse havde man netop haft øje for det velbevarede og centralt beliggende Lilleskov Teglværk.

Teglværket var drevet som et familieforetagende, og da Jakob Hansen i 1983 fik problemer med helbredet, valgte man at indstille produktionen.

For at drive det gamle, men velbevarede teglværk som et museum med alt, hvad deraf følger, måtte der flere hænder til. Og derved fostredes idéen om oprettelsen af en forening, hvis primære formål således var givet på forhånd.

Den 10. oktober 1985 afholdtes der stiftende generalforsamling, og Foreningen Lilleskov Teglværk så dagens lys.

Foreningens formål blev defineret som følger:

»At erhverve, restaurere og bevare Lilleskov Teglværk, der søges fredet til gavn for offentligheden med henblik på at etablere teglværket som et arbejdende museum samt at udbrede kendskabet til teglværkets funktion og betydning for lokalsamfundet«.

Ved et gaveoverdragelsesskøde skænkede teglværkets ejere bygningerne og de arealer, disse er beliggende på, som gave til foreningen.



Omkring teglværket opstod der – båret af foreningen – hurtigt en ånd, et fællesskab og en foretagsomhed i et format, som næppe nogen kunne have forestillet sig. Der blev restaureret og bygget om.

Altsammen i dybeste respekt for teglværkets sjæl. Kaféen, Keramikken og Smedjen kom til med de unikke anvendelsesmuligheder, disse lokaler hver især frembyder. Blandt andet og måske ikke mindst til styrkelse af de sociale sammenhænge, der var grundlagt allerede i opstartsfasen.

Idérigdommen viste sig snart nærmest grænseløs. Om formanden nogensinde har måttet træde på bremsen skal her være usagt. Men om han har, sætter det i hvert fald ikke synlige spor, for der synes altid at ske noget på eller omkring Lilleskov Teglværk.

Den indbydende Kafé udlejes til mange private festligheder. Foreningen arrangerer eller står sammen med andre lokale foreninger året igennem som vært for et stort antal forskellige kulturelle tiltag. Arbejdende værksteder, udstillinger, musik, sang, dans og foredragsvirksomhed.

Men også uden for teglværkets både inspirerende og hyggelige rammer er foreningens aktiviteter og de engageredes foretagsomhed med tiden synliggjort. Vedrørende det følgende endog over en strækning på hele 29 kilometer, som er længden på jernbanen mellem Tommerup Stationsby og Assens.

Her har foreningen nemlig siden 1997 forestået en noget utraditionel, men særdeles spændende form for jernbanedrift.

På Assensbanen, som var anlagt i 1884, kørte det sidste regulære persontog i 1966, hvor DSB valgte at lade de mindre mandsskabskrævende rutebiler overtage persontransporten til og fra stationsbyerne, der lå og – takket være banens tilstedeværelse – havde udviklet sig langs det anlagte spor. Mens man andre steder i landet i samme situation oplevede, at skinnerne blev afmonteret, svellerne taget op og banelegemet omdannet til cykel eller ridestier, lod man skinnelaget på Assensbanen forblive intakt, hvilket sandsynligvis skal tilskrives tilstedeværelsen af sukkerfabrikken i Assens og usikkerheden om den fortsatte råva-retransport hertil.

Også dette behov ebbede med tiden helt ud, men skinnerne lå der endnu. Det fik Leif Klausen – formand for Teknisk Udvalg i Tommerup Kommune – i 1997 øje for. Og han fik også en god idé.

Rigtige (jern)banefolk kører ikke med tog, de cykler

Selv om man nu ikke længe havde kunnet opleve det smukke vestfynske landskab gennem et togvindue, kunne man vel fortsat nyde den herlige natur fra sporet,

der fører gennem den.

Banefolk havde jo altid cyklet her til og fra deres daglige vedligeholdelsesarbejder på og omkring sporet.

DSB blev kontaktet og forelagt idéen, men først efter en direkte henvendelse til den daværende trafikminister Bjørn Westh kom der skred i sagen.

Foreningen Lilleskov Teglværk kom nu i mere end bogstavelig forstand på banen, da det blev klart, at de forskellige myndigheders mange og omfattende krav som forudsætning for en tilladelse var så omfattende, at der nødvendigvis måtte en større organisation til, for at opgaverne kunne løftes.

Der skulle først og fremmest bygges skinne-cykler. Der skulle etableres bomme som »bremseklodser« ved hver jernbaneoverskæring. Der skulle oprettes en effektiv udlejningsvirksomhed. Og der skulle udformes og effektueres en attraktiv markedsføring.

Først på sommeren 1997 begyndte økonomien omkring projektet at tage form. Friluftsrådet bidrog da med 72.000 kroner, den lokale afdeling af Lions Club med 5.000, og Tommerup Kommune bevilgede andre 5.000 kroner fra den såkaldte femprocents pulje.

Med denne ballast overlod man Markus-holm fremstillingen af de første 10 skinne-cykler.

Projektet indvies den 4. april 1998

Den 4. april 1998 kunne man efter et omfattende arbejde – ikke mindst omkring de påbudte bomme ved baneoverskæringerne – kalde til indvielse af projektet.

Og fra solopgang dagen efter, altså den 5. april, var muligheden for en skinne-cyklingsoplevelse en realitet for publikum.

En ny, anderledes og spændende turistattraktion var skabt på Højfyn takket være en god idé, de rigtige menneskers tro på samme, en ukuelig vilje og sidst, men ikke mindst en omfattende og enestående frivillig arbejdsindsats.

Projektet blev allerede fra starten en drønende succes. Folk fra nær og fjern lejede cykler for at prøve denne anderledes oplevelse og udfordring, som viste sig at være ideel som en fælles og kærvkommen familieaktivitet.

Fra start var kun strækningen mellem Tommerup Stationsby og Glamsbjerg åben for den nye jernbanetrafik.

Men det stod hurtigt klart, at projektet var bæredygtigt både for flere cykler og for hele Assensbanens 29 kilometer lange

forløb mellem Tommerup Stationsby og den vestfynske kyst.

Anden og sidste etape klar i sommeren 1999

Skinnecykelholdet blandt de mange ildsjæle omkring Lilleskov Teglværk fortsatte derfor efter myndighedernes accept ufortrødent med den nødvendige udbygning af sporet, og der blev sideløbende fabrikeret flere cykler.

Allerede den 11. juni 1999 var man klar til at indvie anden og sidste etape fra Glamsbjerg til Assens.

Festlighederne startede i Glamsbjerg, hvor formanden for Lilleskov Teglværk Stig Holdgaard bød de mange fremmødte velkommen, hvorefter den lokale

borgmester Ankjær Stenskrøg opridsede banens historie og rettede en tak til de initiativtagere og sponsorer, som havde muliggjort projektet.

Det fynske Salutbatteri markerede med kanonader og masser af krudtrøg den store begivenhed, hvorefter borgmesteren klippede snoren og erklærede Assensbanen genåbnet.

Også borgmesteren i Assens Kommune Hans Ole Hansen deltog i festlighederne, og efter en særdeles munter cykeltur ad den nye etape, nåede kortegen – fortsat anført af salutbatteriet – til kystbyen, hvor borgmesteren bød velkommen og som sin kollega priste initiativet.

Her kunne formanden for Lilleskov Teglværk glæde sig over yderligere 30.000 kroner, hvormed Tuborgfonden

ved denne lejlighed støttede projektet.

Her virker den kollektive trafik, »passagertallet« øges år efter år

Lilleskov Teglværk råder nu over 31 skinnecykler, som i cykelsæsonen er fordelt på alle tre mulige startstationer, Tommerup St., Glamsbjerg og Assens.

I sæsonen 2001 var cyklerne sammenlagt udlejet hele 2.770 gange i et totalt timetal på 12.162 svarende til 392 timer pr. cykel. Forudsætter vi, at der cykles med en gennemsnitshastighed på 10 kilometer i timen, har de 31 jernheste drevet af rugbrødsmotorer tilsammen tilbagelagt 121.620 kilometer svarende til tre gange rundt om moder jord. Og »passagertallet«? Jo, da, i 2001 var det såmænd henved 8.000.



Stedet, hvor man mødes

Af Leif Klausen

En lignelse om livet på kloden.

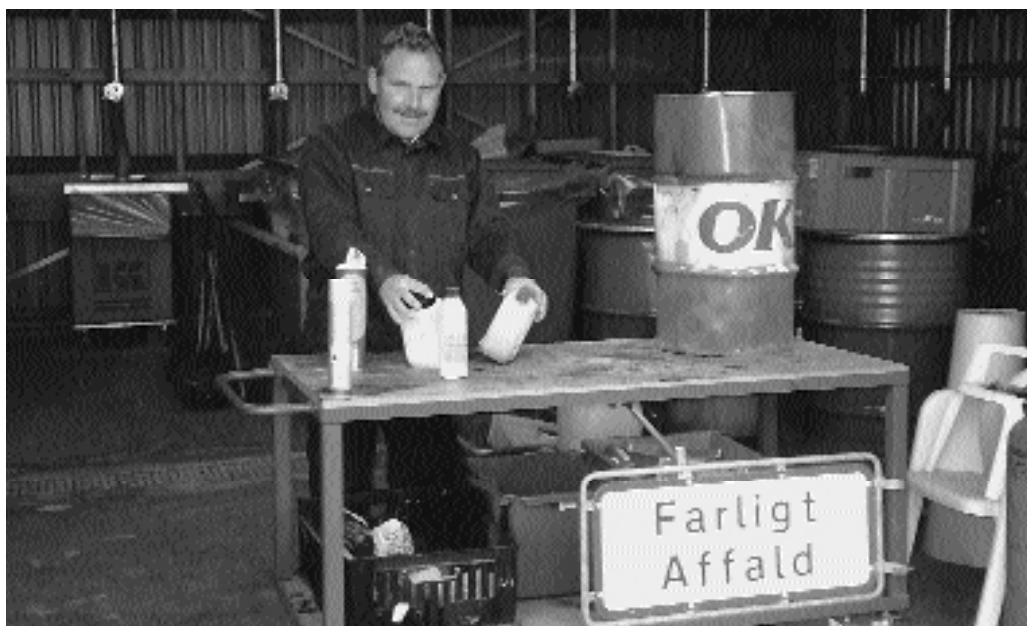
Vi tror, at livet opstod for ca. 2,5 milliarder år siden. I lignelsen siger vi, at det svarer til 365 dage, et menneskeår:

Livet begyndte i januar med bakterier og grønalger. Imange måneder bestod klodens liv af bløddyr. I oktober kom urfisken. Lidt senere havde den første plante fæstet rod. Fotosyntesen skabte mere oxygen og stadig bedre livsvilkår for nye arter. Vi fik amfibier og de første landdyr, bregner og nåletræer. I november kom dinosaurerne og vandrede mægtige på kloden i næsten en måned. Undertiden oplevede kloden store katastrofer som da dinosaurerne og et flertal af plante- og dyrearter pludselig forsvandt i løbet af nogle minutter og sekunder. Men livet fortsatte med at udvikle sig. I november kom fuglene og insekterne. I december kom de første blomster og pattedyr. Så den 31. december klokken 17 begyndte Homo, mennesket, at vandre på to ben. En time før midnat nytårsaften var vi blevet til Homo Sapiens, det tænkende menneske.

I løbet af denne time har mennesket levet som jægere og samlere i 59 minutter. Vi kendte ilden og kunne lave primitive redskaber. Vi udryddede en del større pattedyr, som var vore konkurrenter, men ødelagde ikke landskabet eller økosystemer. Så blev vi bønder og har dyrket jorden i ét minut. Da forårsagede vi de første lokale naturkatastrofer, blandt andet ved skovhugst. Men dette var i begrænsede områder. Så har vi haft et industrisamfund i 2 sekunder. Og i løbet af det sidste halve sekund har mennesket forbrugt lige så meget natur som alle de mennesker, der levede i de foregående 59 minutter og 59 og et halvt sekund. Dette halve sekund har været fra 1950. Vår generation af Homo Consumens, det forbrugende menneske, har forurenet lige så meget og brugt lige så mange naturressourcer, som alle de mennesker der har levet før 1950.



Udsugningen er iorden i rummet for farligt affald.



Bjarne Christensen – den daglige leder af containerpladsen – ses her i færd med at sortere farligt affald.

Nu er vi nået til vort sekund på kloden. Vi kender miljøproblemerne. Vi er den første generation, som har evnen til at udrydde menneskelivet på kloden.

De sidste 25 - 30 år har vi udviklet os fra at tro, at det går nok, til at vide, at vi selv må gøre noget. For en menneskealder siden troede vi, at det var nok at fjerne affaldet og smide det på dertil indrettede pladser – alt i en pærevælling. Og når pladsen blev fyldt op, blev affaldet kørt til en endnu større plads, hvor man havde maskiner til at mase det sammen, så der blev plads til endnu mere affald.

I Tommerup fra først i 1970 og til sidst i 1980 havde vi stillet et par containere op uden opsyn i Ellehaven, hvori vi når som helst kunne smide al form for stor-skrald: maling, motordele, gamle bildæk og andet som bare skulle »væk«.

I 1988 skulle det være slut med denne selvbetjening. Containerne blev flyttet til Lilleskovvej, hvor der i forvejen var en losseplads. Antallet af fraktioner (affaldsbeholdere til sortering) blev øget, åbningstiden blev tidsbegrænset, og der blev sat bemanning på. Det blev opstarten på en bedre sortering.

I 1990 fik vi en affaldsbekendtgørelse vedr. farligt affald, og det blev derfor nødvendigt at opføre et hus til dette formål. De ansatte skulle på kursus for at lære at håndtere denne nye fraktion. Der var nye tider på vej.

1995 var året, hvor der blev indført vægtbaseret renovationsordning, og det pludselig blev en økonomisk gevinst at

sortere sit affald bedre. Ca. 1200 husholdninger begyndte at hjemmekompostere. Der blev behov for flere containere og flere fraktioner, et godt tegn på, at det forbrugende menneske gerne ville sortere sit affald.

Men pladsen var trang og øvrige myndigheder havde svært ved at godkende pladsen på Lilleskovvej, derfor blev det besluttet sidst i 1999 at flytte Containerpladsen til et sted midt i Kommunen (det var i øvrigt der, hvor den første container startede for ca. 30 siden) nemlig Ellehaven. Indvielsen fandt sted i marts år 2000. Flere fraktioner, bedre tilkørselsforhold, bedre modtageforhold for farligt affald og bedre forhold for de ansatte, idet de kunne gøre brug af mandskabsfaciliteterne på kommunens Materialelegård. Det har så senere vist sig, at arbejdstilsynet ikke var enige i dette, så der skal ske nogle forbedringer på dette område.

Pladsen bliver i dag passet af Bjarne Christensen, samt 3 deltidsansatte.

Hvad modtages der så på containerpladsen og på de 7 nærgenbrugsstationer, der er placeret i de 4 bysamfund?

Flasker og glas bliver indsamlet med en genbrugsprocent tæt på de 100. Der er ikke meget, der går andre veje. Denne fraktion bliver videresendt til Ejby Genbrugscenral, som igen sender de brugbare flasker til Midtjysk flaskecentral, resten går til Holmegårds glasindustri.

Pap og papir. I Tommerup Kommune skulle det ifølge miljøstyrelsen tal være muligt at indsamle 177 kg pr. husholdning pr. år. Vi indsamler 144 kg. pr. husholdning pr.

år.

Det svarer til en genbrugsprocent på 81,3 (Miljøstyrelsens målsætning er for 2004 på 64%).

Denne fraktion bliver sendt videre til Averhoff papirgenbrug, hvor det bliver finsorteret og sendt til videre forarbejdning.

Jern og metal. Der bliver på årsbasis indsamlet 266 tons, som bliver solgt til HJ-Hansen genindvindingsindustri, Odense. Der bliver de enkelte metaller

sorteret og solgt til metalstøberierne rundt om i Europa.

Beton, tegl og blandet bygningsaffald bliver indsamlet i 3 fraktioner på tilsammen 763 tons, som bliver kørt til Tarco i Gelsted, hvor det bliver nedknust til vejmateriale og lign.

Elektronik Skrot. Fjernsyn bliver sendt til Gelsted Genbrugscentral, hvor de bliver sorteret (billedrør og plastdele). Resten af elektronikken bliver sendt til Phillips

i Holland.

Akkumulatorer, som vi modtager ca. 8 tons af om året, bliver sendt til HJ-Hansen, hvor alt bly bliver taget fra og sendt til Sverige for igen at blive til batterier (næsten 100 % genbrug).

Haveaffald bliver findelt af kommunens egne folk og bliver brugt til afdækning, dels på Lilleskov, men også andre af kommunens arealer har gavn af dette produkt.

Kølemøbler bliver sendt til HJ-Hansen, hvor de bliver tømt for freon, før de bliver sorteret videre. Plast og metal bliver genbrugt.

Kemikalier bliver afhentet af Kommunekemi i Nyborg, hvor mange af disse produkter bliver brændt.

Trykimprægneret træ bliver kørt til Odense Nord deponi, som forsøgsvis prøver at rense træet for imprægneringsvæske.

Restaffald, som ikke kan brændes, bliver deponeret på Odense Nord. Al brandbart bliver brændt på Fynsværket, som producerer god fjernvarme til en stor del af Odense.

I efteråret 2002 er vi begyndt at indsamle hård og blød plast, og for at henvise til noget vi alle kender, så hører mælkedunkene fra Grambogård mejeri til den genbrugelige hårde plast.

Når overskriften på denne artikel kaldes for »Stedet hvor man mødes«, så hentydes der til, at genbrugspladsen er blevet mødestedet for specielt trailerfolket, som med et grundigt forarbejde hjemmefra



Containere er placeret praktisk så det er let at komme af med affaldet.



Knarreborg Brugsforening

VIRKSOMHEDSPORTRÆT

Hvert år præsenterer vi her i »Jul i Tommerup« et af kommunens firmaer. I år er valget faldet på Knarreborg Brugsforening.

Inledning

Forening og butik som man i daglig tale kalder Knarreborg Brugs, er en af Tommerup Kommunes ældste erhvervsvirksomheder, kun Brylle Brugsforening er nogle få år ældre. På dette sted i Tommerup har der siden november i 1896 været drevet dagligvarehandel og i mange år også handel med grovvarer, så som foderstoffer brændsel og lign. Jeg vil i den følgende artikel beskrive, Knarreborg Brugsforening, historisk både som forening i forretning om ejerforhold, personer og nutid. Fra de gamle protokoller er hentet en del af den viden, som indgår i denne artikel.

Historie

Hvis vi ser på Tommerup, som det så ud sidst i det 18. århundrede, så var det et bondesamfund med småindustri, håndværk, få handlende, gårdmænd og husmænd. Selve landsbyen som havde navnet Tommerup, lå på den sydlige del af det, man i dag kalder Højfyn. Landsbyen lå her med sin kirke, bøndergårde, håndværkere og få handlende. Den store udflytning af gårde og husmandssteder var overstået noget tidligere i samme århundrede, de var nu spredt ud over hele sognet. Hvis man nu prøver at drømme sig lidt tilbage og forestille sig, hvordan det hele kunne have set ud på den tid, så vil man se et billede, som vi i dag mest kender fra gamle Morten Korch film.

Man kunne forestille sig, at hvis man stod ved kirken og begav sig til fods ad vejen mod nord. Så ville man i løbet af ca. 10 min. være nået til Assensbanen, som var

anlagt nogle år tidligere. En ny station var blevet bygget, og overfor stationen lå en afholdsrestauration. Stationen havde fået navnet Knarreborg, da der i den nordlige ende af sognet allerede var en station med navnet Tommerup. Det man i dag kalder Tommerup St. Her havde man først anlagt Hovedbanen over Fyn, senere var så Assensbanen kommet til. En lille stationsby var nu ved at opstå ved Knarreborg station. Navnet Knarreborg kommer fra Knarreborggård som dengang lå lidt nord for banen, hvor der i dag er efterskole.

Begyndelse

Året er 1896, vi er midt i vinterens hjerte, det er februar.

Med banens komme var det nu muligt, at få bragt varer til og fra Knarreborg på en nem og forholdsvis billig måde. Hidtil skulle al transport foregå med hestevogn fra Stationen i Tommerup St. by. eller måske endnu længere væk. Så nu var tiden kommet til at starte en Brugsforening. Det var jo helt naturligt at bruge Andelsideen, som i netop disse år vandt stor udbredelse. Man havde set det med mejerierne, slagterierne, arbejderforeninger i byerne osv. Man drev forretning i fællesskab men med solidarisk ansvar, det betød, at man skulle bære den økonomiske byrde i fællesskab.

Mandag den 10. februar afholdtes et møde på Salen ved Knarreborg for at oprette Brugsforening for Tommerup Sogn. Ved et forud afholdt møde den 6. januar samme år blev der nedsat et udvalg til forberedelse af sagen. Her fik man 107 medlemmer, som tegnede sig for et beløb på i alt 739 kr. Man vedtog at leje Snedker J. C. Rasmussens lejlighed ved Knarreborg Station fra oktober flyttedag 1896 til oktober flyttedag 1906 for en årlig leje af 425 kr.

Man vedtog endvidere at indmelde Brugsforeningen i de Jydske Brugsforeningers Fællesforening. Formand og Uddeler stiller kaution, hver af dem 3000 kr.

Dette var det væsentligste fra det historiske møde, hvor brugsforeningen for Tommerup Sogn blev oprettet. Navnet blev Knarreborg Brugsforening. En bestyrelse blev også valgt, det vil måske føre for vidt at komme ind på alle navnene her. Formanden blev Lars Henrik Hansen, næstformand Hans Hansen og Hans Jacob Rasmussen som sekretær.

Aktionærerne bestod nu af ialt 108 medlemmer, de 26 betegnes som gårdmænd, 76 som husmænd og 6 som andre, ialt med en samlet aktiekapital på 962 kr. På et bestyrelsesmøde d. 16 april samme år antog man Morten A. Brunse som uddeler for Brugsforeningen. Brunse kom fra en stilling som uddeler i Brylle Brugsforening, som var oprettet nogle år tidligere.

Man opsatte en kontrakt i 18 punkter, hvoraf et par stykker kan nævnes »Han måtte ikke selv uden at have modtaget bemyndigelse af bestyrelsen, ved Forretningsføreren rekvirere varer til foreningen«

»Han måtte ikke udlevere nogen som helst spirituøse drikke, derunder bayersk øl, til nydelse på stedet eller med tilladelse til at gå udenfor og nyde det«. Det bestemmes dog senere samme år, at medlemmerne må nyde 2 bajere pr. dag i uddelingslokalet. Åbningen af selve butikken fandt sted til d. 1. november 1896. Så tog forretningen sin begyndelse, sammen med den udvikling, der ville komme, og som kom med det nye århundrede. Varesortimentet udvides i takt med udviklingen. En stor del af omsætningen var foderstoffer, og efter at man i 1911 fik elektrisk strøm i Knarreborg, fik man lys og kraft indlagt, anskaffede motor, kværn, havrevalser og



kagebrækker. Det lettede arbejdet med foderstoffer og var med til at øge omsæningen netop på disse varer. Forskelligt inventar måtte også anskaffes bl.a. en trækvogn og lidt senere købte man et brugt pengeskab.

Bygningen

Den gamle bygning som lå over for stationen indeholdt i den ene ende afholdsrestaurations og i den modsatte ende den lejlighed, som man havde lejet til det formål at drive Brugsforening fra. I 1904 købte man en jordparcel lidt vest for banen af DSB, det var tanken at bygge der engang. Det blev nu aldrig til noget, brugsen ligger stadig på nogenlunde samme sted som den gang, om end med et noget andet udseende. Den gamle bygning er nu revet helt ned. I 1924 køber foreningen sammen med købmand Hansen, Handelshuset, Fyns Andels Foderstofforenings pakhushus ved Knarreborg station.

Først i 1930 køber man bygningen og får nu foden under eget bord, og behøver derfor ikke at tænke på at bygge. Nu er det Brugsen som lejer ud til afholdsrestaurations, det fortsætter frem til 1939, hvor man beslutter at opgive lejemålet. Nu inddrager man den tidligere restaurations til uddelerlejlighed, for på den måde at skaffe mere plads til butik og lager. Efter nogle forskellige mageskifter, dels med DSB og forskellige jordejere omkring Brugsen, lykkedes det at få et stykke jord langs med den daværende bygning. Fremtiden var nu sikret med bedre pladsforhold, eftersom man ikke længere gik i byggetanker. Efter ombygningen i 1940 var rammerne skabt for de næste 14 år. I 1954 ændrer man butikslokalene til delvis selvbetjening, så man nu råder over 90 m² butiksareal. Senere i 1960 blev den gamle lagerbygning revet ned, og man byggede et nyt foderstoflager. Året 1967 tog man et noget større tiltag, idet man flyttede butikken ud i foderstoflageret, som man så indrettede til en fuldt moderne selvbetjeningsbutik. Dette skal ses i lyset af landbrugets mekanisering, sammenlægninger af landbrug osv. Foderstoffer blev kørt ud til landbruget i løs vægt direkte fra fabrik, derved blev foderstoflageret overflødigt.

Den helt store omlægning af butikken skete dog først i 1974, hvor butiksarealet blev fordoblet til 1000 m² med slagterafdeling. Samme år blev den gamle bygning revet ned, og man anlagde parkeringspladser omkring bygningen. Samtidig fik man også benzinanlæg med forhandling af OK benzin. OK er et andelsejet olieselskab. Flere ombygninger og mindre tilbygninger er det blevet til i tiden frem til i dag, hvor man her sidst i 1999, tog den helt store tur og simpelthen endevendte butikken. To gange har man købt jord af Tommerup Kommune til udvidelser. Her sidst i forbindelse med anlæg af den nye vej bag brugsen og mere parkering.

Super Brugsen Knarreborg fremtræder i dag som en stor moderne forretning med gode parkeringsmuligheder. I 1995 købte man Skolevej 4 for på den måde at sikre

haft navnet Stroger. Jens Richard Stoger kom til Brugsen januar 1932. Hans søn Knud Stroger (Knud Brugs) overtog i 1963 jobbet efter sin faders pludselige



Et af de første fotos fra Tommerup Brugsforening.

sig udvidelsesmuligheder. En stor del af haven er også siden blevet inddraget til parkering, men huset ligger der stadig og bliver brugt til udlejning.

Økonomi

Al begyndelse er svær, det var jo ganske almindelige mennesker, som gårdmænd, husmænd og andre. Ingen var handelsuddannet end ikke uddeleren. Det var i andelsbevægelsens tider, så man var jo godt klar over, hvordan man skulle gribe sådan en sag an. En del hjælp kunne man få fra De jyske Brugsforeningers Fællesforening så som love.

Men det økonomiske fundament kom til at stå for foreningens egen regning. Man hæftede solidarisk, så alle midler blev skaffet ved hjælp af lån og indskud. Omgivelserne var beskedne, man satte tæring efter næring, et princip der op igennem tiden har været det fremherskende, både for skiftende uddelere og bestyrelser. Konsolidering har altid været det vigtigste for foreningen, når vi taler om økonomi.

Foreningens medlemmer har altid til hver en tid kunnet følge den økonomiske udvikling. På årlige generalforsamlinger er foreningens status blevet gennemgået, samtidig ligger foreningens årsregnskab fremme til uddeling blandt medlemmerne i en periode før generalforsamlingen. Der kan et hvert medlem som ønsker det, få indsigt i den økonomiske situation.

Knarreborg Brugsforening er i dag en velkonsolideret moderne forretning, selvstændig ejet af medlemmerne, med foden under eget bord og medlem af FDB.

Personer

Det vil nok føre for vidt at komme ind på alle, der har haft betydning for Knarreborg Brugs, men blot nogle af de vigtigste. I alt siden starten har der været ansat 9 uddelere, og siden 1932 har uddeleren

død. Da Knud gik på efterløn samtidig med foreningens 100 års jubilæum den 1. november 1996, overtog hans datter Jette Stroger jobbet, og er i dag foreningens uddeler. Staben af øvrige medarbejdere kan også siges at være stabil, vi har inden for de sidste 5 år haft 2 af brugsens medarbejdere som har holdt 25 års jubilæum. Mange skiftende bestyrelser har også været med til at præge udviklingen. Jeg mener, at man som bestyrelsesmedlem har et stort ansvar. Man skal udvise stor respekt for dem, der startede det hele, nemlig de mennesker der satte sig med deres egen økonomi som pant, og i fællesskab fik skabt Knarreborg Brugs. Dem skylder vi at forvalte den arv, vi som lokalsamfund har overtaget, med utrolig stor respekt.

Der har i alt indtil nu været 10 formænd for bestyrelsen for Brugsen, de sidste tre er nulevende, det er Rosa Carlsen, Rasmus Chr. Jacobsen, og undertegnede Flemming Olsen. De øvrige bestyrelsesmedlemmer i den nuværende bestyrelse er flg. Elsebeth Nielsen, Erik Kristiansen, Else Lindegaard, Jens Knudsen, Bent Solbjerg, Anny Sterregaard og Inge Thomsen, sidstnævnte som kommer fra Lokal Brugsen, Verninge.

Medlemmerne

Medlemsskaren som ved starten var 108, havde et direkte økonomisk ansvar. Anderledes er det jo i dag, hvor man ikke har økonomisk ansvar, men alligevel er det jo en kontrast, at medlemsskaren i dag tæller ca. 1400 medlemmer. Dette kan sikkert tilskrives de mange medlems-tilbud, også det at vi igen for 5 år siden, begyndte at udbetale dividende efter en pause på næsten 20 år. Forskellige aktiviteter for medlemmerne gennem årene har der været bl.a. ved jubilæer. De sidste 10-15 år har det mest været vinsmagninger, julearrangementer, torvedage ved Brugsen, vandreture og lign. Udviklingen i

samfundet har også betydet, at interessen for andelstanken er dalet markant. Selv om vi har en stor medlemsskare kan det godt være svært at rekrutere nye til Brugsens bestyrelse. Det nye argument er måske, at man skal huske at gøre opmærksom på, at som medlem af brugsen, er man også medlem af en Danmarks største forbrugerorganisation nemlig også det nye FDB.

Verninge

I 1989 var en af begivenhederne, at Knarreborg Brugs overtog Verninge Brugs. Der var fra starten lagt op til at Verninge skulle drives som en selvstændig afdeling med eget ansvar for drift og økonomi. Uddeler og formand for butiksbestyrelsen deltager i bestyrelsesmøderne i Knarreborg. Bygningen i Verninge blev i 1997 moderniseret, og hele den gamle lagerbygning blev inddraget til lejligheder, i alt 5 lejligheder, som alle er udlejet.

FDB (COOP)

Knarreborg Brugs har i mange år været medlem af Fællesforeningen For Danmarks Brugsforeninger. Siden 1964 har man haft FDB's regnskabsafdeling til at føre regnskabet. Man indsender regnskabet hver uge og får månedlige driftsrapporter. Dette medlemskab har medført, at Knarreborg Brugsforening i mange år har været godt repræsenteret i medlemsdemokratiet i FDB. Den tidligere uddeler Knud Stroger har i en del år været medlem både af FDB's repræsentantskab og FDB's hovedbestyrelse, de sidste år som næstformand for FDB. Efter at man i 2001 gik over til en ny foreningsstruktur i FDB, hvor man delte landet op 40 formandsområder, blev formanden for Knarreborg Brugs valgt som formand for område 19 Odense – Tommerup, og har dermed plads i FDB's repræsentantskab.



En ung knægt får skrevet købmandsvarer på regningen.

Vi må stadig sige, at Knarreborg Brugs har en god placering i medlemsdemokratiet i FDB. Her fra d. 1. januar 2002 fusionerede de tre nordiske brugsforeningsbevægelser, og man oprettede et A/S COOP, som nu driver forretning, d.v.s. at foreningen FDB nu ikke driver forretning, men er medejer af et A/S, som driver alle butikkerne. Dog ikke de selvstændige, der har man forhandlet en samhandels aftale, så man følger COOP butikkerne med fælles markedsføring osv. Det er helt klart, at COOP navnet vil man komme til at se og høre mere til i fremtiden. Siden 1994 har Knarreborg Brugs også været medlem af Super Brugs Kæden, det har bl.a. betydning for markedsføring, tilbudspriser og lign.

2002

Knarreborg Brugs er i dag en af områdets største dagligvarerbutikker. Kunder fra et stort opland kommer dagligt og handler i butikken.

Der køres ugentlige vareture. Også

foderstoffer i små portioner kan købes, det er en populær niche, som kunderne er glade for, da utroligt mange mennesker har hobbydyr. Bestyrelse og uddeler mener, at med de seneste års investeringer skulle brugsen være fremtidssikret. Med optimisme og tro på fremtiden håber vi, at det vil være muligt, at bevare Knarreborg Brugs som en fællesejet og selvstændig Brugsforening til stor glæde for kommende generationer i Tommerup. Vi slutter her, hvor vi begyndte på samme sted, men 106 år længere fremme i tiden. Meget mere kunne være fortalt, begrænsningens kunst er svær, når der er så meget, man gerne ville berette om. Her slutter min vandring i historien om Knarreborg Brugsforening.

På bestyrelse, uddeler og personales vegne, vil jeg gerne ønske alle borgere i Tommerup en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Venlig hilsen



Tommerup Brugs med tankanlæg, 1996.

Verninge Dartklub

ÅRETS SPORTSPRÆSTATION

Lions Club Tommerup har i år valgt at tildele Verninge Dartklub prisen for årets sportspræstation. Klubben er ingen stor-klub - de ligger ikke i første division, men de er rykket op gennem rækkerne siden klubbens start. Og de vil gerne gøre reklame for deres klub og sport, hvor såvel resultater som socialt engagement har høj prioritet.

Verninge Dartklub er en afdeling af Verninge Idrætsforening. Dartklubben blev stiftet 1990, men først tilmeldt Dansk Dart Union 1991 - 10-års jubilæet er netop overstået. Klubben startede i serie 3. Der var på det tidspunkt 6-8 medlemmer. Ifølge Christer og Cille, som er med fra dengang, startede det hele lidt i sjov, men da der hurtigt kom flere til, opstod ønsket om en egentlig klub.

1992 rykkede holdet op i serie 2, og klubben voksede således at man kunne mønstre to hold. 1993 gik det rigtig godt således at man 1994 kunne stille med et hold både i serie 1 og serie 2. I 1995 fortsatte triumfen og klubben kunne nu tegne sig for et hold i Danmarksserien og i serie 1. Der var således oprykning 3 år i træk, hvilket må siges at være flot.

Der skulle så gå 6 år før næste advancement. 1.-holdet rykkede op i 3. division,

men samtidig måtte 2.-holdet efter en elevatorperiode se sig henvist til serie 2, men alt i alt en fin karriere for en ny klub.

Klubben har træningsaften hver mandag fra 19.00 - 21.00. Der trænes i kælderen under klubhuset i Verninge, hvor man har indrettet et godt klublokale. Klubben gør meget for at samle flere medlemmer så alle, som kunne have interesse for dart, er velkomne til at kikke ned til klubben om mandagen. Så kan man prøve om dart er noget for dem.

Lidt om hvordan dart spilles. - Der spilles fra 501 og ned til 0. Det gælder om at score så meget som muligt på 3 pile. 180 er det højeste man kan score på de 3 pile, nemlig ved at ramme 3 x tripel 20. Når man kommer ned på »lukker« gælder det om at lukke på en double eller i bulls eye - den højeste lukker er 170, som opnås ved at ramme 2 x tripel 20 og den sidste pil i bulls eye!

Der er to spillere i klubben, som har lukket på 170 i turneringen - det er Jens Andresen og Tonny Madsen og nævnes skal også Heine Rasmussen der vandt pokalen for flest 180'ere i turneringen sidste år. 19 gange blev det til. Klubben kunne sidste år præstere 3 A spillere inden for top hundrede, hvilket er meget flot.

Desuden har klubben haft spillere helt fremme ved forskellige mesterskaber i de senere år. Klubbens ambitioner er at det sociale sammenhold er meget højt prioriteret og selvfølgelig at nå så langt, som evnerne rækker. Der er plads til alle aldre - den yngste i klubben er 18 og den ældste er 55, så alderen er ingen hindring. Klubben vil også gerne have nogle damer som medlemmer. Man håber at kunne mønstre et damehold, og ligeledes håber man at kunne skabe interesse således, at der kan dannes både et drenge og et pigehold. Mange tror, at dart er forbundet med øl og spiritus. Det vil klubben hermed dementere. Dart er en seriøs sport. Verninge Dartklub er jo - da det er en lille klub - uden de store økonomiske midler. Derfor er man meget glad for tildelingen af Årets Sportspræstation med den medfølgende check på 5000 kr. Pengene vil blive brugt på fornuftig vis til at fremme klublivet og til at øge kendskabet til dartsporten. Dette var lidt om dartsporten i almindelighed og Verninge Dartklub i særdeleshed.

Har du lyst og interesse kan du kontakte formanden, Jens Andresen på tlf. 64 76 28 35 eller blot møde op mandag aften i Verninge Dartklub. Alle er velkomne.



Med Team Rynke til Paris...

*Kan bl.a. læses på lokalhistorisk arkiv.
Af HK-sagsbehandler Kurt Jørgensen,
læge Ole Hvid-Hansen og sognepræst
Svend Faarvang*

»Lad os cykle en tur til Paris!« Sådan lød idéen, der blev fostret ved en julefrokost – og som var startskuddet til et projekt, der i sommeren 2002 gav tolv fynboer – heriblandt os tre fra Tommerup – en stor og uforglemmelig oplevelse. Julefrokosten fandt sted på Rynkeby Foods i Ringe, og idéen med – for motionens og oplevelsens skyld – at cykle til Paris for at være med til afslutningen på Tour de France fængede med det samme. Så inden længe var »Team Rynke« – opkaldt efter Rynkebys maskot, aben Rynke – en realitet. Sådan et tilbud siger man nemlig ikke nej tak til, og heldigvis blev der også givet grønt lys for projektet efter »forhandling« med familien. Team Rynke kom til at bestå af to piger og ti mænd i alderen 29 til 64 år, og selv om hovedparten af cykelentusiasterne kom fra Rynkeby Foods, lykkedes det altså os tre fra Tommerup at komme med på holdet.



Touren til Paris var opdelt i otte etaper med mål i Slesvig, Bremervörde, Ankum, og Geldern i Tyskland, Massmechelen og Dinant i Belgien og Laon og Paris i Frankrig.

Vi var alle uden den store erfaring fra lignende »sportspræstationer«. Alder, baggrund og forudsætninger var også meget forskellige, men fælles for os var, at vi havde lyst til i fællesskab at tage en stor udfordring op ved at trampe i pedalerne hele vejen til Paris.

Det kom hurtigt til at hedde sig, at vi Tommerup'ere var kommet med, for at holdet kunne være dækket ind på enhver tænkelig måde – med læge, præst og bedemand!

Ole, holdets ældste, var en smule betænkelig og mente, at holdet havde en foruro-

ligende lav gennemsnitsalder. Selv havde han gennem et par år cyklet lidt for at ruste fysikken til en sund pensionisttilværelse. Men som læge var han naturligvis selvskreven og klart kvalificeret til at være med, da man måtte regne med at få brug for hans professionelle kunnen undervejs.

Svend havde løbet orienteringsløb i sine yngre dage og kunne derfor sikkert finde vej, og han havde også nogle maratonløb i benene. Desuden måtte han som præst forventes at have de rette forbindelser til de højere magter, mente flere af de øvrige deltagere, der på forhånd var noget bekymrede med hensyn til muligheden for modvind og dårligt vejr undervejs.

Og Kurt, der til daglig arbejder på HK i Odense, fungerer også som bedemandsafløser. Han har cyklet meget og var faktisk på forhånd den eneste på Team Rynke, der for alvor havde cyklist erfaring. Bl.a. skulle det vise sig, at han kan skifte en cykelslange på få sekunder og lappe på under fem minutter. Det blev der god brug for på den 1.200 km lange cykeltur.

Humøret og forventningerne var høje hos os alle tolv lige fra starten af projektet, og lidt efter lidt blev der færdiggjort planer og gjort forberedelser, og ikke mindst kom der for alvor gang i fortræningen. I løbet af forårsmånederne kørte vi i fællesskab og hver for sig mange kilometer på de fynske landeveje, og den skepsis, nogle af os havde haft fra starten (også med hensyn til egen træningsstilstand og deraf følgende formåen) blev gradvis afløst af en overbevisning om, at det nok skulle blive en god tur.

Kurt udarbejdede en cykelhåndbog, som alle fik stor glæde af, og vi mødtes nogle gange til fællest træning. Med Rynkeby Foods i spidsen lykkedes det også at

finde sponsorer, der ville hjælpe med at dække udgifterne til cykler, tøj, følgebil, overnatninger og forplejning. Men vi var også enige om, at det ikke bare skulle være »tolv gale fynboers udflugt til Paris«. Vi ville gøre en forskel ved at cykle penge ind til fordel for syge børn på Odense Universitetshospital, og heldigvis skulle det vise sig, at også denne del af projektet – kombineret med en konkurrence, så nogle af »de glade givere« blev heldige vindere af fine gevinster – blev en stor succes.

Så oprandt endelig fredag den 19. juli, hvor vi skulle køre prolog fra Rosengårdcentret til Flakhaven midt i Odense. En prolog hører sig jo til ved alle store cykelløb, og nu var vi i øvrigt ved at blive næsten verdensberømte på Fyn. Aviserne skrev om os, og vi blev også interviewet til både TV og radio. Og cyklerne var naturligvis pudset, udstyret pakket og formen i orden. Alligevel var der vist sommerfugle i maven på de fleste af os, for kunne vi nu klare så stor en udfordring? Og kunne »touren« gennemføres uden større uheld?

Vi blev sendt af sted med fuld musik af FDF's orkester og taler af bl.a. Tommerups borgmester, Finn Brunse, og tidl. landstræner Richard Møller Nielsen. Han beskrev europamesterholdet fra 1992 og nævnte selvironisk, at holdet måske ikke havde verdens bedste træner og måske heller ikke mand for mand de bedste spillere, – men det var det bedste hold! Desuden fremhævede han, at alle nok har trangen til engang imellem at gøre noget skørt, og det er et dejligt krydderi på tilværelsen, – især når det skøre lykkes! Så han ønskede os en god tur – og at vi ville fungere sammen som hold under gennemførelsen af vores skøre forsæt. Og



*De tre »Tommerup'ere« fotograferet i Den danske Kirkes have i Paris:
Kurt Jørgensen (56 år), Svend Faarvang (51 år) og Ole Hvid-Hansen (64 år).*

det var gode ønsker, der skulle vise sig at gå i opfyldelse.

På Flakhaven kom smilet i øvrigt for alvor frem, da en af talerne blev afbrudt af et af Ole's børnebørn, der med gennemtrængende stemme råbte: »Hej, bedstefar!« Ole var ikke sikker på, at det var den allerbedste kommentar ved starten på et seriøst sportsarrangement!

Samme sted tog Ole J., der var en af de tre Ole'r på holdet, i øvrigt et lille styrt, da han havde problemer med at få sine cykelsko ud af pedal-clipsene. Det bevirkede, at han måtte køre hele turen med en stor blå blodansamling i låret, men det kunne nu ikke slå ham ud.

Lørdag morgen gik så starten fra Rynkebys hovedkontor i Ringe – med kursen sat mod Eiffeltårnet. Nu var det alvor, og førstedagen gik rigtig fint, vejret var godt, og vi var alle friske – omend en smule ømme, da vi efter 130 km's kørsel (på bl.a. brosten) nåede vort første etapemål i Slesvig. De følgende dage fik vi en del regn og noget modvind. Vi skiftedes dog hele tiden til at tage føringer, så vinden betød ikke så meget, når man det meste af tiden kunne »ligge i læ«. Men der var dog flere, der fik ømme bagdele og lår, så vores massør, Bente, kom på arbejde. Det var fint at have hende med på holdet.

Vi krydsede både Kielerkanalen og floderne Elben og Weser med færger, men ellers sad vi daglig i cykelsadlerne og trampede i pedalerne i op til 11 timer. Mellem 90 og knap 200 km tilbagelagde vi pr. dag. Forplejning og drikkevarer sørgede vores følgebil for at holde os forsynet med. Det var et dejligt syn, der mødte os med nogle timers mellemrum, når »Rynke« sad i vejkanterne og gjorde os opmærksom på, at der nu var en kort spise-, drikke- og hvilepause. Og når vi nåede frem til de forskellige etapemål gjorde det særlig



Strabadserne og de ømme bagdele fremgår tydeligt af denne tegning fra Fyns Amts Avis. Det er vist pastoren yderst til højre!

godt med en schnitzel og noget at drikke. Cykelcomputerne viste i øvrigt, at vi kunne holde en gennemsnitsfart på 27-28 km i timen.

Team Rynke udviklede efterhånden sit eget kodesprog. Ingen på holdet var i tvivl om, hvad det betød, når der blev råbt: »Forfra«, »bagfra«, »hul«, »spor«, »opsamling«, »kolonne«, »skift«, »kør«

og »se op«! Men der blev også »joket« lidt med kommandoråbene – som da Mogens – på et tidspunkt, da vi kørte ret hurtigt (ca. 40 km/t) råbte: »Der må køres«!

Mogens var i øvrigt den, der – efter en lille misforståelse og et deraf følgende sammenstød med Svend – tog et styrt og måtte »bide i asfalten«. Efter at have sundet sig et øjeblik var han dog heldigvis på cyklen igen og udbrød: »Hvad venter vi egentlig på? Skal vi ikke af sted?« Senere var han dog af den mening, at det ikke var særlig sjovt at blive »jordet af præsten«!

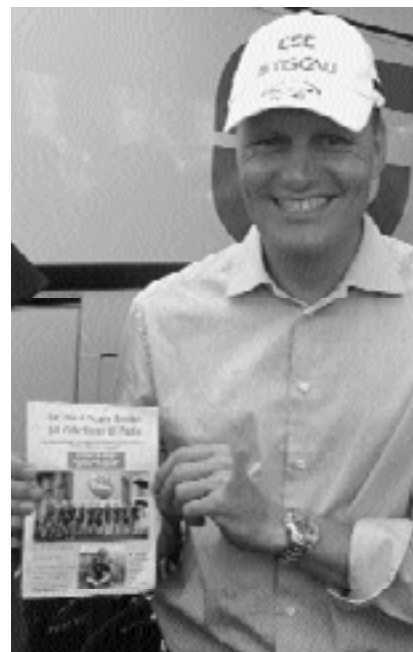
I det hele taget blev alle strabadser klaret med højt humør. Desuden cyklede vi os i bedre og bedre form, og da vejret samtidig skiftede fra bygevejr og modvind til høj sol, varme og skyfri himmel, var der ingen tvivl om, at vi nok skulle klare den, da vi – efter de mange »flade« kilometer gennem Tyskland, Holland og Belgien – nåede Ardennerne og kørte ind i Frankrig.

Ganske vist er Ardennerne ikke de højeste bjerge, der findes, men stigningerne er nu skrappe nok. Til gengæld er der også nogle dejlige bakker nedad. Ned mod byen Dinant i det sydlige Belgien var det lige ved at gå galt for Kurt, da han i et sving med stor fart kørte »lige til kanten« i den forkerte side af vejen! Heldigvis gik det også i den situation godt, og i det hele taget slap vi for større uheld, og Ole, der ellers medbragte en velforsynet medicinkasse, havde ikke andet end nogle ømme muskler og bagdele at tilse undervejs.

Om aftenen var der hyggensnak, inden man gik til ro for at være godt udhvilet til næste morgen, – og der var ingen problemer med at falde i søvn! Svend sørgede også ved dagens slutning for at lægge en dagsrapport og billeder ind på vor hjemmeside på internettet, så alle vore anstrengelser og fornøjelser kunne følges af dem derhjemme.

Og efter en uge med masser af godt kammeratskab og mange timer i sadlen samt 38 punkteringer på de europæiske landeveje var målet ved at være i sigte. At cykle ind gennem Paris er noget af en oplevelse, men særlig når man kommer direkte fra Fyn. Paris begynder ved Charles de Gaulle-lufthavnen, og derfra er der godt 30 km til Det danske Hus på Champs-Élysées i centrum af byen. Det var en næsten ubeskrivelig følelse at køre gennem byens travle gader, og især var de sidste få hundrede meter op mod Triumfbuen en dejlig oplevelse. Eventyret var blevet til virkelighed. Den drøm, der blev lanceret ved julefrokosten, var blevet virkeliggjort! Vi klarede de 1.200 km fra Fyn til Paris – endda i højt humør og fineste stil.

Behøver vi så at fortælle, at det døgn, vi tilbragte i Paris, blev både hektisk, festligt og fornøjeligt. Vi havde fået lov at bo på Den danske Kirke, der ligger lige ved Champs-Élysées. Sent lørdag aften holdt vi festmiddag på Montmartre, og søndag tog vi så – efter at have deltaget i gudstjenesten i Den danske Kirke – sammen med



CSC-Tiscali-direktør Bjarne Riis med Team Rynkes præsentationsfolder. Han syntes i øvrigt, der var langt at cykle fra Fyn til Paris...

tusinder af andre opstilling for at se den flotte og spændende afslutning på Tour de France-cykelløbet.

Vi nåede også at være med i et kort indslag på TV2 og komme i »audiens« hos Bjarne Riis og hans mandskab fra CSC-Tiscali. Vor og Rynkeby Foods' maskot, aben Rynke (i kæmpeudgave), der havde været med os hele vejen til Paris, blev »bortadopteret« til børnehaven i Den danske Kirke. Der vil han sikkert få det godt i mange år fremover.

Det var nogle trætte, men glade Team Rynke-deltagere, der i løbet af mandagen – pr. bil – nåede velbeholdne tilbage til Fyn – belæst med masser af gode oplevelser fra »touren til Paris«. Men den slags gør man ikke »ustraffet«. For os tre her fra Tommerup – og for de øvrige ni på holdet – vil minderne om nogle anstrengende, men også dejlige dage på de europæiske landeveje i sommeren 2002 leve meget længe. Ikke mindst fik vi jo lov at opleve, at en drøm om en lang cykel-tour kan gøres til virkelighed, når bare planlægning og træning er i orden – og man har det gode humør og kammeratskab med i bagagen

Der indkom i øvrigt i forbindelse med Team Rynke-konkurrencen godt 38.000 kr. til de syge børn. Ved overrækkelsen i september på Odense Universitetshospital blev der luftet planer om at købe børnecykler for pengene! Det, syntes vi, var en god ide.

Forresten snakker vi allerede nu om at gentage succesen (og fornøjelsen) til næste sommer! Og her er så til slut en lille sang, der fortæller om alle glæderne og strabadserne på vor »tour« til Paris. Den kan synges på melodien »Flickorna från Småland«.

»Hvem skulle nu ha' troet, at ham Knud

ku' få idé'r?
 Til julefrøkost lufted' han en tanke med manér:
 At cykle til Paris! – Men det' da nemmere med fly!
 – Og så endda med vennerne fra Fyn – og Rynkeby!
 Hvad mon dog, der var i glassene? Det var nok ikke juice!
 Da han hørte Torbens reaktion blev han lidt mer' konfus:
 »Det' saft-suseme det bedste, jeg har hørt i årevis,
 – lad os bare pumpe cyklen, for nu ta'r vi til Paris!«

»Og inden længe var det rygtedes på kryds og tværs,
 og alle var begejstret i det fynske univers!
 At tænke sig: I stedet for at gå og gå i stå,
 så ku' man komme med på »tour« – endda med sponsor på!
 Det var no'et for raske folk som Torben, Mogens, Jesper, Knud!
 Og for Svend og Ole (gange tre) en gave sendt fra Gud!
 Maj-Britt, Niels og Kurt og Bente sa': »Må vi ik' osse, pleeeease!«
 Og så knokled' vi derudad med Team Rynke til Paris!«

»Et kik på kortet viste – hvad vist alle havde vidst,
 – at der er ganske langt, når man er bar' motionscyklist!
 Og hvordan sku' vi ordne os? Og ku' man holde trit?
 Det var vist bedst at træne lidt, – få et par kilo smidt!
 Bakke op og bakke ned og både ud og hjem igen.
 Først så gik det nok lidt trægt, – men inden længe helt »tres bien«.
 Og så gejled' vi hinanden op på bedste »Rynke-vis«,
 for hvor glæded' vi os vældigt til at cykle til Paris!«

»Så fik vi også udstyr – både cykel, hjelm og tøj,
 – vor træning blev intensiveret, – dagene de fløj!
 Men ruteplan og hjemmeside, »øresponsorat«...
 – det hele var til vores store afgangsdag parat!
 Vi var lidt af hvert – og lig' fra niogtyv' til fir'ogtres,
 men i sadlen var vi alle efterhånden i vort es.
 Inderst inde var vist drømmen lidt at ligne Bjarne Riis!
 Stemningen var høj, da kursen den blev sat imod Paris!«

»Med fuld musik og Richards ord om holdet, som gør stærk«
 og med et afskedskys blev så projektet sat i værk.
 Forude lå der kilometervis af landevej,
 men hvad gør det, når man er både Rynkebysk og sej?
 I pedalerne vi trampet'. Snart var vi i tysker-land.
 Mon dog ikke inden længe Eifeltårnet skimtes kan?
 Vor' punkteringer dem klared' Kurt – og det i massevis.
 Der er altid no'et i vejen, når man cykler til Paris!«

»Trods bygevejr og modvind gik det fint, ja, tænk engang,
 for snart vi kørte dødsdrom ned ad bakken mod Dinant.
 Og når vi nå'de frem til vores dagsetapemål,
 var appetitten stor på både schnitzler – og en skål!
 På vort kammeratskab var der mange sjove vidnesbyrd:
 Vi fik grinet – og holdt pause, – mest når Mogens tog et styrt!
 Til at trække læsset skiftedes vi vist på bedste vis:
 Der er ikke no'et så sjovt som det at cykle til Paris!«

»I grunden var vel cykel-»touden« ikke særlig slem.
 Småskader kunne repareres med lidt »numsecreme«.
 Vor' s følgebil med »Rynke« og med juice og proviant
 betød at al' problemer kunne ordnes ambulant.
 Men til nattesjov der var der dog ej meget overskud,
 for når ho'det lå på puden, så gik lyset bare ud!
 Det var ikke som en chartertur med Tjæreborg og Spies,
 men hvor var det bare dejligt, da vi cykled' til Paris!«

»Ardennerne blev krydset, – det var næsten ingen sag,
 – og snart vi kunne skimte Tour de France-afslutningsdag!
 De sidste kilometer af de mange, vi fik kørt,
 var stemningen så løftet, at man blev en smule rørt!
 For vi gjorde det! Vi cykled' hele vejen her fra Fyn,
 og »Triumfen« der på »Champs'en« var et ganske herligt syn!
 En bedrift, der måske ikke stod omtalt i hver avis,
 men for os er det så stort, for vi har cyklet til Paris!«

»Og ikke nok med det, men både venskab og motion
 var no'et vi fik »forærende« med denne »præstation«.
 Og mange penge til lidt glæde for de syge børn
 – og følelsen: »Vi klared' det!« – helt li'som Hernings Ørn.
 Vi er måske ikke li'så skrappe som ham Texas-Lance,
 men hvor var det altså herligt, vores eget Tour de France!
 Tolv almind'lig' fynbo'r tog af sted på u-almind'lig vis.
 Det blev ganske uforglem'lig! – TAK for »touden til Paris!«

Med stor Team Rynke-hilsen – og med ønsket om god fornøjelse
 til alle, der har fået lyst til at gøre noget, der er lige så »skørt« og
 fornøjeligt...

PS: Du kan finde flere billeder og historier om Team Rynke på
www.team-rynke.com

Kurt Jørgensen, Ole Hvid-Hansen og Svend Faarvang



Da vi kørte ind i Frankrig, kunne vi glæde os over, at der kun var 200 km. tilbage til Paris.



Tourens højdepunkt: Team Rynke samlet foran Triumfbuen lige efter ankomsten til Paris.